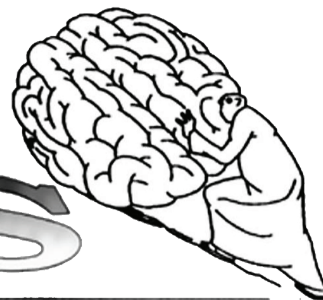

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkrivených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

MYSTICKÝ ENNEAGRAM

Jiří Heřt

Donedávna jsem se domníval, že enneagram (E.) je jen neškodný geometrický tvar. Hluboce jsem se mylil. Je to mandala přetvořená ve stejnojmenný psychologicko-spirituální systém, který slouží k určení typu osobnosti, má být branou k sebepoznání i poznání světa a který jako prudká infekce zachvacuje české managementy a proniká i do školství.

Ale raději od začátku: Enneagram (ennea – řecky devět, grammos – písmeno, bod) je hvězda s devíti vrcholy. Zastánci E. tvrdí, že E. znali už Babyloňané a Řekové. Odvolávají se na „Otce pouště“, na Platona, Pythagora, Danteho, Newtona a na súfijce, muslimskou sektu. To vše jsou však jen mýty a pro nás nepodstatné hypotézy. Moderní E. nepravidelného tvaru se objevil na scéně teprve začátkem 20. století zásluhou G. I. Gurdjieffa (vlastním jménem G. S. Georgiades, 1877?-1949), charismatického mystika řecko-arménského původu. Věřil, že E. má magickou moc a že je možné vložit do něj a pak podle devítkového systému třídit a interpretovat veškerou moudrost světa. Pokud jde o typologii, která se později z jeho učení vyvinula, tak Gurdjieff uznával jen tři základní typy osobnosti, mentální, emoční a instinktový, které odpovídaly „třem silám univerza“.

Podrobněji rozpracoval E. typologii chilský psycholog Oskar Ichazo (1931), který pochopil význam E. v týden trvajícím extatickém transu pod vlivem Metatrona, prince archandělů. Ichazo, trénovaný v mystických uměních súfismu, kabaly a zenu tvrdil, že jsme všichni narozeni se stejnou podstatou, „esencí“ (nature), která je však v konfliktu s naučeným chováním, získanými vlastnostmi (nurture). Protože lze všechno ve vesmíru upořádat do devíti jednotek, tedy i tělo člověka i jeho psyché jsou tvořeny devíti nezávislými, ale propojenými systémy. Pomůckou k poznání psyché je pak E., který představuje jakousi „strukturální mapu“ lidské duše a který je vodítkem, jak porozumět sobě i interakcím s jinými. Za základ Ichazovy typologie slouží sedm hlavních křesťanských

Z OBSAHU

Mystický Enneagram (J. Heřt)	...1
Proč jsem proti věštcům (J. Heřt)	...3
Čím škodí astrologové, kartářky a jasnovidci (L. Kyša)	...5
Falešná cesta aneb „skeptická pseudověda“ (J. Heřt)	...6
Analýza z vlasů (J. Heřt)	...7
Detektor, mýtický televizní hybrid (J. Heřt)	...8
Arnošt Vašíček a Kodex Gigas neboli Dáblova bible (L. Gottfried)	...10
Panorama (M. Urban)	
Median: Homeopatické medicíně věří v Česku jen 16 procent lidí	...17

hříchů, k nimž přidal strach a lež. Cílem každého žáka má být nejprve zharmonizovat základní vrozený rozpor mezi jeho „esencí“ a špatnými charakterovými vlastnostmi a vrátit se k původní pravé esenci. Pomocí E. lze také pochopit všechny metafyzické systémy, náboženství, kosmologii a New Age filosofii a dospět k vyššímu vědomí a plnému bytí. Ichazo začal svůj systém vyučovat v r.1971 v městě Arica v severním Chile, a nazval jej proto Arica systémem. V r.1990 již existovalo v Jižní i Severní Americe, ale také v Evropě a Austrálii 40 školicích center tohoto systému. Učení to bylo tajné, přesné programy výuky nikdy nebyly publikovány.

Jeden z jeho žáků, lékař Claudio Naranjo spolu s psycholožkou Helen Palmerovou Ichazův systém převzali, poněkud modifikovali a vydávali za svůj. Palmerová, která je dnes hlavní propagátorkou a organizátorkou E., vydala v r.1988 knihu „Understanding Yourself and the others in Your Life“ (česky Velká kniha o Enneagramu), která se stala biblí E. Dnes je tato větev E. neaktivnější. Koncem 90. let byla založena Mezinárodní asociace E., v desítkách států vznikly Instituty Enneagramu.

Další samostatnou větví E. je křesťanský směr, který byl obohacen o devítkovou interpretaci křesťanství i samotného Krista. Založil ho jezuita Bob Ochs a podrobně rozpracoval americký františkán A. Ebert spolu s bavorským

luteránem R. Rohrem. Podrobně je tento směr popsán v jejich knize „Enneagram - devět tváří duše“. Údajně používají tuto variantu E. jezuité k výchově kněží. I tato kniha už byla vydána v ČR, podobně jako řada dalších „učebnic“ E.

Do České republiky E. pronikl (v podobě podle E. Palmerové) zásluhou psycholožky PhDr. Evy Velechovské, která v r.1992 založila vzdělávací agenturu VEVA, občanské sdružení – od r.2007 VEVA s.r.o., a v r.1999 spolu s Emanuele Byrtusem sesterskou společností Ennea ČR, o. p. s., což je nezisková organizace pro školení v oboru emoční inteligence, která v r.2007 převzala od VEVY pořádání veřejných kurzů. PhDr. E. Velechovská i E. Byrtus absolvovali školení u H. Palmerové i C. Naranja a obdrželi certifikát pro učitele E. VEVA a ENNEA nabízejí poradenství a školení pro firmy, školy i pro veřejnost a zakládají v krajích Enneakluby. Kromě toho připravili několik výukových programů, založených na E. Nejnáročnější z nich, tzv. „Emoční leadership“, je určen pro špičkové manažery. Realizuje jej firma Expertis, s.r.o., poradenská a školicí firma. „Cílem projektu je vytvořit nástroj emočního a sociálního rozvoje pro manažery středních a malých firem se specifickým způsobem rozvoje v oblasti emoční inteligence, sociální zralosti a osobnostního rozvoje manažera.“ Tento program, který vypracovala VEVA, je zařazen mezi programy dotované z ESF (Evropských sociálních fondů). Další rozsáhlý projekt, pod názvem „Emoční a sociální rozvoj osobnosti ve vzdělávacím a výchovném procesu“, je určen pro učitele středních a základních škol. Byl schválen MŠMT pod č.j. 27698/2004-25-306. Odborným garantem je VEVA, akreditaci MŠMT pro výuku získala Ennea. Do současné doby již proběhly stovky seminářů pro učitele. Postupně se vytváří celá síť škol, začleněných do tohoto programu. Další projekt, LESK, „Lektor emočních a sociálních dovedností“, si bere za cíl vychovat 15 lektorů pro oblast sociálních služeb a učitelství. I tento program je dotován z Evropských sociálních fondů, ale i ze státního rozpočtu i rozpočtu Hlavního města Prahy.

Dnešní Enneagram, jak je prezentován v ČR

E. lze využít k sebepoznání, ale i „v partnerských vztazích, při výchově dětí a v profesním životě ve všech jeho formách: učitelé, logopedi, advokáti, podnikatelé, sportovní trenéři, sestřičky, choreografové, spisovatelé, řemeslníci, dealeri a také samozřejmě psychologové a skupinová terapeuti (E. Salmon: ABC Enneagramu). Enneagram...“ je nejkompaktnější model, který vykresluje výšiny možného lidského vývoje až po všechny druhy málo používaných schopností, jako je empatie, vševědoucnost, čtení myšlenek... a zabývá se vztahem mezi osobností a vyššími rovinami vědomí“ (E. Palmerová). Posledním krokem při sebepoznávacím procesu je odpoutat se, relati-

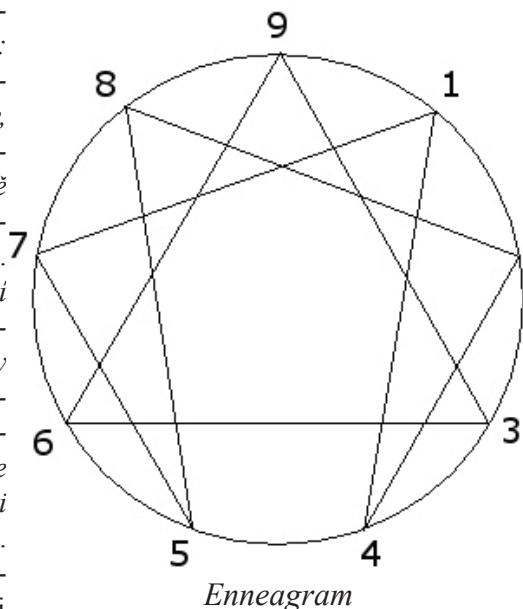
vizovat své pocity a emoce, a „usměrnit tok energie v mír znovunalezené jednoty“ a postoupit do vyšších hladin Bytí, aby do duše mohla svobodně proudit božská energie (podle Salmona).

Základní představou E. je, že se člověk rodí s jakousi čistou „esencí“ bytí. Teprve ve styku se zevním světem si dítě jako obrannou strategii vytváří určitý typ reakce, základní postoj, model chování, hledisko, které se stává určující pro jeho chování a zůstává neměnné po celý další život. Takových osobnostních typů je devět. Odpovídají devíti vlastnostem, „hříchům“, podle E. terminologie „vášním“, podle jiných interpretací „energiím“. Patří k nim hněv, pýcha, lež, závist, chamtivost, strach, požívačnost, nestydatost a lenost. Typy 5, 6 a 7 patří do oblasti hlavové „inteligence“ (rozumu), typy 2, 3 a 4 do sféry inteligence srdeční (emocí), a 8, 9 a 1 do sféry inteligence břišní (instinktů). Typy jsou označovány číslicí a také vzorovým názvem osoby (perfekcionista, dobrák, soutěživec, romantik atd.). Běžně se však klienti titulují čísly: Já jsem trojka, co jsi Ty?

Každý typ se ještě dělí na tři podtypy, sociální, sexuální a sebezáchovný. Osoby určitého typu si jsou navzájem podobné v mnoha vlastnostech a názorech. V knihách o E. je každý typ představován dlouhým několikastránkovým popisem. Protože každý typ i podtyp má své specifické vlastnosti, existuje devět sexuálních, devět sociálních i devět sebezáchovných podtypů, devět různých forem idealizace, emoční fixace, mentální fixace, sebeobrazů, pokušení, obranných mechanismů, způsobů komunikace atd.

E. zdůrazňuje, že tyto základní vlastnosti se v rámci určitého typu mohou vyvíjet, když se nám podaří sebeanalýzou potlačit své vášně a změnit je na ctnosti. Typ jedna se chová „umíněně, farizejsky, rozkladně“, ale jestliže se změní, vykoupí, pak je jeho jednání „normální“, tedy perfekcionista, váhavé, ohleduplné, nebo dokonce, je-li chování zcela „vykoupené“, pak je „kriticky bdělé, klidné, eticky na výši.“

I když je základní typ celoživotně neměnný, přesto může mít různé odstíny a k jejich popisu slouží právě obrazec E. Jeho základem je kruh, který představuje celek, svět, dosaženou jednotu. Na obvod kruhu se zakreslí do pravidelných vzdáleností devět bodů, které se očísloují od 1 do

9 s devítkou nahoře. Body se uvnitř kružnice spojí dvěma čarami. Jedna spojí body 3,6 a 9 a vytvoří trojúhelník. Další obrazec, šestiúhelník, se do kružnice vepíše postupným spojením bodů 1,4,2,8,5,7 a opět 1. (E. je založen na víře v mystické vlastnosti čísel 3 a 7. Číslo 1 děleno 7 dá nekonečně se opakující sekvenci čísel 142857 za desetinnou čárkou. Toto „nekonečné číslo“ násobeno 7 je rovno 1 ve tvaru nekonečného opakování devítek za desetinnou čárkou. Podobně 1:3 dává nekonečnou sekvenci trojek.)

„Celý kruh opisuje sám sebou se obnovující cyklický systém, člověk prochází tímto kruhem a dochází k pozvolným změnám energie. Převládající

typ energie v sobě obsahuje i části obou sousedních typů, které naši osobu dotvářejí. Bezprostředně sousedící typy jsou našimi křídly. Energie obou křídel mohou působit ve všech formách (dezintegrace, stagnace, integrace)“ (VEVA). Přímký, spojující body navzájem, mají svůj směr, a proto se označují jako „šipky“ a naznačují, jakým směrem a v jakém sledu číslic 1,4,2,8,5,7 se budou postupně měnit (integrovat nebo dezintegrovat) vlastnosti osoby vystavené stresu, nebo (v opačném pořadí čísel) ve stavu uvolnění a spokojenosti. Existuje množství dalších pravidel, jak se navzájem typy ovlivňují.

Jak se používá E. v praxi? Základním a prvním požadavkem je určit typ osobnosti. K tomu lze dnes použít řadu osobnostních E testů, které jsou k dispozici na internetu, některé dokonce bezplatně. Jejich výsledkem je určení typu s podrobným popisem vlastností osoby. Žádný z nich však není všeobecně akceptován. Správnější cestou je introspekce, tedy subjektivní hodnocení v průběhu tzv. „panelových rozhovorů“ nebo diskusí v malých skupinách osob, které se navzájem svěřují se svými názory a osudy a tak si postupně uvědomují svůj typ, a tedy svou základní „vášeň“ a své hlavní hříšné tendence. Teprve pak je možné začít na sobě pracovat, poznávat se hlouběji, pátrat po svém „stínu osobnosti“, změnit své hříchy ve ctnosti, nalézat svou „pravou podstatu“ a vrátit se tak ke své původní vrozené „esenci“ a proniknout do vyšších hladin vědomí.

Hodnocení

Jde o novodobý mystický systém, který je jakousi novou variantou numerologie. Je blízký i Steinerově antroposofii, protože „teorie“ E. byla právě tak vytvořena čerpáním snad ze všech náboženství a mystických systémů minulosti s bohatou příměsí vlastní fantazie. Hermetickou tradici připomíná názorem, že lidé reprezentují mikrokosmos, zrcadlový obraz makrokosmu. Svými názory na nevědomí navazuje E. na Jungovu psychoanalýzu a svým transpersonálním rozměrem má blízko ke Grofově transpersonální psychologii.

Jaké konkrétní námitky lze proti E. vznést?

E. předpokládá, že se člověk rodí jako „čistá esence“ a že se jeho vlastnosti vyvíjejí teprve v dětství. Nikoli, mnoho vlastností, reaktivita, emotivita, intelekt a mnoho jiných je ve značné míře ovlivněno geneticky.

Tvrzení, že osoby téhož typu jsou si i tělesně podobné, neodpovídá skutečnosti už z toho důvodu, že tělesná kon-

stituce je geneticky podmíněná, kdežto typy se získávají – alespoň podle teorie E. – v průběhu dětství.

Představa, že existuje devět typů osobnosti, nemá objektivní základ. Neexistují exaktní psychologické studie, které by dokazovaly správnost takové typologie. Je mnoho jiných definicí a třídění osobností, počínaje Hippokratovým dělením na čtyři základní typy přes astrologické dělení na 12 typů podle Zvěrokruhu až po moderní psychologické třídění na pět typů atd. Nakonečný uvádí 15 reprezentativních pojetí osobnosti, a podle Smékala jich lze napočítat v literatuře až 200.

Posun, „desintegrace“ směrem k jiným typům v případě stresu ve sledu 1-4-2-8-5-7 nemá žádnou logiku, jde o čírou magii.

O tom, jaký je skutečný charakter E., svědčí i výběr partnerů VEVY a ENNEY. Patří k nim Energy Group, výrobce preparátů čínské medicíny, knihkupectví u Džoudyho, specializované na esoterickou literaturu a Equilibrium, společnost provozující snad všechny esoterické disciplíny.

Jisto ovšem je, že ti, kdo použijí E. k sebepoznávání, získají přesvědčení, že E. určil jejich typ a jejich vlastnosti správně. Mýlí se. Tento dojem lze snadno vysvětlit tzv. Forerovým, resp. barnumským efektem, který se stejným způsobem uplatňuje při všech podobných způsobech určování osobních vlastností, ať už jde o horoskop, posudek numerologa, grafologa, chiropraktika nebo jakéhokoli jiného věštce. Člověk vybírá a akceptuje to, co chce slyšet, každý se rád ztotožní z pozitivními rysy, příslušnými k jeho číslu – typu. Závěr, ke kterému klient dojde, je proto nutně soudem subjektivním.

Ani v personalistice při posuzování nebo výběru osob nelze E. doporučit, protože objektivní posouzení osob nemožné. Existují daleko přesnější cesty: seriózní, vědecky vypracované osobnostní dotazníky, speciálně modifikované pro určité kategorie zaměstnanců. Větší váhu při posuzování osobnosti mají školní výsledky, absolvovaná školení, zprávy a posudky z předchozích pracovišť, podrobné interview a také přijetí zaměstnanců na zkušební dobu. Nicméně, někteří zaměstnanci jsou školením v E. nadšeni. Proč ne, vždyť je jim místo práce nabídnuta příjemná společenská zábava a leccos zajímavého se o svých bližních dozvědí.

My jako skeptici si však nemyslíme, že by vzdělávání a výchova, ať už školní nebo firemní, měly být založeny na mystice a esoterice.

PROČ JSEM PROTI VĚŠTCŮM

Jiří Heřt

Při nedávném natáčení televizního pořadu o věštech jsem byl zaskočen otázkou, co vlastně já i náš klub SISYFOS máme proti věštcům a zejména proti astrologii? Těžko jsem hledal odpověď a zmohl se jen na jednoduché: „Vždyť je to zjevná hloupost a navíc jsme přece už podle stanov proti

„matení“ veřejnosti“!

„A stane se snad něco, když budou lidé věřit třeba v horoskopy? Je to tak nebezpečné?“ Záludná replika. Vždyť je to zajímavá a krásná představa, že jsme součástí vesmíru, vázáni na něj a jím ovlivňováni, navíc je to představa

prastará, která dávala odpověď člověku, který hledal smysl v přírodě, chtěl pochopit význam těles, kroužících kolem Země v době, kdy neexistovala racionální cesta ke správné odpovědi, a který chtěl znát svou budoucnost.

Proč bychom se nemohli obdivovat důvtipu astrologů, kteří vytvořili bohatou astrologickou teorii a konstruovali důmyslné a esteticky působící horoskopy. Svět je přece bohatší, když se neomezíme jen na pouhou racionalitu a nebudeme se dívat na svět jen očima přísné kritické vědy. A proč bychom brali lidem víru ve správnost věštby o jejich budoucnosti? Vždyť jsou to mnohdy lidé plní nejistot, kteří najdou znovu víru v sebe a svou budoucnost, když jim kartářka, grafolog nebo astrolog nabídnou pozitivní pohled na sebe a na jejich budoucnost. Proč jsem tedy proti mylným, jistě iracionálním představám a dokonce se družím s jinými, abychom společně hájili „pravdu“ a odmítali fantazie a mýty?

Důvod je prostý: nesolidní šíření esoteriky, magie a iracionálních představ není neškodným obohacováním života člověka, ale může být nebezpečné pro jedince i pro společnost.

Především mi vadí lži, výmysly a podvody, které slouží „matení“ veřejnosti. Astrolog, kartářka, grafolog nebo kterýkoli jiný věstec totiž s vážnou tváří popisuje na základě nesmyslných principů charakteru svých klientů a vykládá jim budoucnost, ačkoli při tom nepochybně ví, že si vymýšlí, že lže. Vždyť žádný racionálně myslící člověk, který se seznámil s argumenty proti principům astrologie nebo grafologie, o ostatních věšteckých metodách ani nemluvě, nemůže v jejich smysluplnost a v účinnost věřit. Jistěže jsou mezi věstci blouznivci, kteří své metodě věří, ale jsem přesvědčen o tom, že věstící cikánka na vesnickém trhu právě tak jako vysokoškolsky vzdělaný astrolog dobře vědí, jak se věci mají. Proto jsem proti věštění, protože jde o vědomé lži, o podvádění, ohlupování prostých lidí, a to jen v zájmu zisku. Tradičním kartářkám a balkánské cikánce nic nevyčítáme, patří to k lidové tradici. Ostatně nikdo jejich kouzlům příliš nevěří. U vzdělaných podvodníků, dnešních astrologů, numerologů, kontaktérů a grafologů i u lékařů, kteří věští pomocí Vollovy elektroakupunktury, které nemoci klient v budoucnu dostane, kteří pracují i s moderní technikou a počítačem, je to však pro mne z hlediska etického nepřijatelné. Jde o vědomou manipulační činnost, pro kterou si vypracovali účinné přesvědčovací metody, využívající zákonitostí lidské psychiky. Dobře vědí, že klient přijímá jako realitu tvrzení, předkládaná se suverénní jistotou, vědí, jak zvýšit své charisma, znají dobře Barnumův efekt a vědí, že klient si automaticky vztahuje na sebe ze spektra většinou pozitivních popisů jen ty nejpříznivější. Vědí, že v zájmu přesvědčivosti musí pozitivní věštbu okřenit několika negativními výroky, a vědí také, že musí klienta překvapit znalostí jeho osoby a zvýšit tak věrohodnost věštby. Takové informace získá snadno tzv. „chladným čtením“, kdy využije mimiky, reakcí i rozhovoru s klientem k získání dalších informací, které mu pak při věštbě předestře jako výsledek analýzy horoskopu nebo jeho zvláštního talentu, „senzibility“ nebo mimosmyslových schopností. Věštění jistě vyžaduje určité schopnosti, praxi i propracovanou manipulační techniku, ale to nic nemění na tom, že

Věštyně

je to podvodná živnost vedoucí k ohlupování lidí.

Ale nejde jen o ohlupování nebo o pochybnou útěchu event. dodání naděje a sebejistoty příznivou „věštbou“. Rizikem činnosti dnešních sofistikovaných věstců je to, že se v klientovi vyvolá přesvědčení, že věstec zná osud člověka, že osud skutečně existuje. Budoucnost je tedy předurčena, člověk si s sebou nese svůj osud od narození a možná už jako karmu ze svých minulých životů. Proč se mu proto vzpírat, proč používat vlastní vůli, proč se snažit jít vlastní cestou a používat rozum, když je to jistě jen marný pokus ovlivnit to, co je nám určeno? Víra v osud nepochybně může oslabit sebedůvěru člověka, jeho schopnost i chuť rozhodovat se a žít podle svých vlastních představ a svobodné vůle, a vést ho naopak k pasivitě a odevzdanosti.

Je ještě jeden, obecnější důvod, proč odmítat věstce. Víra v tajemné schopnosti věstce, který vidí souvislosti tam kde nejsou, víra, že pomocí tarotu, křišťálové koule nebo horoskopu lze dojít k pravdivému závěru, znamená věřit, že existují záhadné, rozumem a logikou nepochopitelné jevy a neznámé vztahy mezi nimi, že tedy platí magie. Jde o návrat k primitivnímu magickému myšlení, kdy se věcem pouze podobným přisuzují kauzální vztahy, kdy se nepoužívá rozum, ale kde rozhoduje jen víra, která je navíc věstcem sugerována. Řídit se magickými představami, kde i pouhá víra, že esoterický svět je realitou, vede nutně k potlačení racionálního uvažování, potlačování toho, co dělá člověka člověkem. Rozum však potřeboval už první člověk, aby se mohl správně orientovat v okolním světě a mohl v něm přežít, a potřebuje jej právě tak i v dnešní společenské džungli, aby se v ní orientoval, našel si v ní své místo, vydobyl si postavení, dovedl posoudit názory i sliby partnerů, obchodníků, politiků, aby nebyl jen loutkou pasivně vláčenou hlasem guruů, věstců, politiků a jiných podvodníků. 'Rozum je tím nejcennějším darem, který nám byl dán', říká Krupička. Měli bychom ho umět používat, stále zdokonalovat a neoslabovat právě třeba vírou v esoterické představy a iracionální konstrukce.

Nejde však jen o jedince a jeho osud, ale i o osudy celé společnosti. Masivní ohlupování, klamavá reklama v tisku, televizi, rozhlasu i na internetu působí na člověka ze všech stran, a společnost podléhající této masáži a navíc infikovaná módní postmoderní filosofií je schopna propadnout

nejen víře v účinnost astrologie, grafologie nebo tarotu, ale i daleko nebezpečnějším iracionálním názorům, třeba politickým ideologiím.

Svoboda a demokracie je životně závislá na používání rozumu, otevřené diskusi a střetávání názorů. Společ-

nost, která se bude se řídit vírou a pověrami a vzdá se rozumu, vzdává se jediné účinné zbraně proti nesvobodě, diktatuře. Zažili jsme to a braňme se tomu. Proto jsem proti věštcům, a proto jsem skeptikem.

ČÍM ŠKODÍ ASTROLOGOVÉ, KARTÁŘKY A JASNOVIDCI

Leoš Kyša

„Na tu operaci nesmíte. Vidím ve vašem horoskopu, že při ní umřete.“ S takovouto věštbou odešla od jedné pražské astroložky její sotva čtyřicetiletá zákaznice. Přestože nešlo o vážnou operaci, ale celkem banální zákrok, rozklepala se strachy. Lékař musel datum operace tak dlouho překládat, než byla astroložka spokojená. Na zdraví pacientky se podepsal jak stres, tak několika-měsíční odkládání zákroku.

Astrologové, kartářky a věštcí všeho druhu dokáží skutečně svými někdy až doslova šílenými věštbami ublížit a to jak na duši, tak následně na těle.

Před deseti měsíci se na Sisyfa obrátila zoufalá matka patnáctileté dcery. Ze zvědavosti podnětené kolegyněmi z práce se rozhodla navštívit doporučenou vědma z Brna. Kromě klasické várky obecných prohlášení o její minulosti a vlastnostech kartářka prohlásila, že její dceru někdo znásilní. Matka se pochopitelně lekla. Okamžitě dívce zakázala chodit ven po setmění bez doprovodu a napsala na naši adresu určenou veřejnosti dotazy@sisyfos.cz

Nejdříve jsme ženě vysvětlili na jakém principu funguje věštění z karet a proč při výkladu vědmy měla dojem, že žena skutečně zná její vlastnosti a minulost. Jenže rozumnými argumenty ji přesvědčit nešlo. Není se co divit. Když někdo prohlásí, že vaši jedinou dceru znásilní, jdou rozumné argumenty stranou. Nakonec jsem ženě poradil na kartářku fintu. Ať jí zavolá a zeptá se zda jde osud zvrátit. Pokud kartářka odpoví, že ano a že provedení případného namáhavého magického rituálu k odehnání nebezpečí nebude zadarmo, šlo u ní jen o způsob jak ji postrašit a vydělat peníze. Vsadil jsem všechno doslova a do písmene na jednu kartu. Vědma našťěstí reagovala, jak jsem předpokládal. Skutečně prohlásila, že nebezpečí zažehnat lze, ale musí si s klientkou promluvit o podmínkách. Když naše tazatelka pochopila odkud vítr fouká, poslala jasnovidku k šípku.

Ne vždy jsou však věštcí všeho druhu pouze vypočitatelní podvodníci. Horší je, když svým bláznivým předpovědím skutečně věří. Mnohdy pak propadají bludům, že svým klientům pomáhají před domnělým nebezpečím. V případě naivního klienta jsou pro něj takoví jasnovidci mnohem nebezpečnější než chladní podvodníci. Ti totiž mívají pud sebezáchovy jak k sobě, tak ke klientovi. Blázni a blouznivci nikoliv.

Ničitelé vztahů

Nejčastěji chodí lidé k věštcům žádat o radu ve vztazích. Právě tady za sebou zanechávají věštcí a astrologové nej-

větší paseku. Svě by o tom mohli vyprávět psychologové z manželských poraden. Tři příklady z praxe:

Mladá dívka chodila rok se starším mužem. Už po třech měsících ji začal bít. Násilí se časem stupňovalo. Děvče si přes inzerát našlo kartářku, která se občas blýskne i v bulvárních médiích. „Je to osudový vztah. Teď tam vidím kritické období, ale to přejde až se vám narodí dítětko,“ pravila vědma a dívka přesvědčená, že „karty nelžou“ si s mužem skutečně dítě pořídila. Násilí pochopitelně nepřestalo. Kartářka jí vysvětlila, že je to kvůli tomu, že v minulém životě muže podváděla a ubližovala mu. Až se jejich vzájemná karma vyrovná, bude vše dobré a prožijí hezký vztah. „Hezký vztah“ nakonec ukončila až policie, která muže vykázala na pár dní z bytu za to, že své přítelkyni zlomil ruku. Žena s malým chlapečkem se vrátila k rodičům. Osudový vztah je skutečně oblíbené zaříkadlo všech znalců budoucnosti. Tato dvě slova donekonečna opakoval astrolog své klientce, která stále řešila manželovu nevěru. Astrolog jí vysvětloval, že takto se prostě projevuje mužova přirozenost. V jejich vzájemném horoskopu však vychází, že spolu mají zůstat. Byla by prý osudová chyba kdyby jej opustila. Žena zálety tolerovala díky ubezpečování astrologa, že to tak má zkrátka být, dva roky. Skončila až v oka-

Kartářka

mžiku, kdy jí kontaktovala depistážní sestra z nemocnice a pozvala na vyšetření. Její manžel se totiž nakazil syfilidem od některé ze svých „exotických“ přítelkyň. Žena od něj bohužel získala syfilis také.

Sám jsem řešil případ vztahu sestřenice své manželky. Chodila se svým přítelem už dva roky. Všechno bylo v pořádku, dokud si nezašla za kartářkou. Ta ji sebevědomě oznámila, že jí je přítel nevěrný a měla by ho opustit, protože vztah nemá smysl. Jejího přítele velmi dobře znám a o nevěře nemůže být ani řeč. Dívka si však nenechala nic vymluvit. Kartářka mluvila tak sebejistě a rozhodně, že jí dokonale uvěřila. Začala být vůči svému bezproblémovému příteli podezřívavá, hysterická a žárlivá. Nakonec ji opustil on.

Zdeptaná psychika

Mezi oblíbené nabídky astrologů patří vypracování horoskopu čerstvě narozeným dětem. Astrologové klientům slibují, že takovýto celoživotní horoskop jim pomůže ve výchově dítěte, poradí na co si dávat pozor a jaké stránky psychiky dítěte podporovat. Nejen že je to naprosto scestné, ale může to nenávratně poškodit psychiku dítěte a jeho

vývoj.

Vždyť rodiče pak pod vlivem astrologa nutí třeba hrát na housle dítě, které nemá žádný talent, nebo sportovat někomu kdo by se raději věnoval matematice.

Při vypracování takového horoskopu jedna astroložka své klientce poradila, že chlapce nemá vůbec učit plavat, protože se v dospělosti stejně utopí. Žena propadla těžkým depresím a jejímu psychologovi trvalo tři roky, než ji dal zase do pořádku. „Měl jsem sto chutí za tou astrologickou krávou zajet a rozbít jí hubu, ale stejně bych tím ničeho nedocílil,“ světil se mi jednou přítel psycholog, když popisoval práci s touto zoufalou klientkou.

Velmi často od lidí mimo Sisyfos slyším, že je nesmyslné proti kartářkám a astrologům vystupovat, vždyť prý nikomu neškodí a neublíží a kdo jim chce věřit, ať jim věří. Co je nám prý do toho? Výše uvedené příklady i stovky dalších zničených životů lidí, kteří v platnost horoskopů a v kartářství věří, mě však utvrzují v tom, že je třeba dál pokračovat v naší práci a vysvětlovat proč jsou kartářství i astrologie nesmysl. Věšci totiž lidem skutečně škodí a ubližují.

FALEŠNÁ CESTA ANEB „SKEPTICKÁ PSEUDOVĚDA“

Jiří Heřt

Neustále pátráme po dalších a dalších případech pseudovědy a nevidíme, že plíživě proniká i do skeptických řad. Dva příklady za všechny:

Nedávno nás požádal A. Sarma, předseda ECSO, Evropské skeptické organizace, o „institucionální pomoc“ pro zajištění výzkumné studie, která má prověřovat homeopatii, resp. diagnostické schopnosti homeopatů. Experiment byl navržen a tři roky je už připravován skupinou skeptiků, kterou vede paní A. Katz. Cenné na studii mělo být to, že se na ní mají podílet „přední“ homeopati spolu s vědeckými pracovníky. Studie se měla uskutečnit v Athénách, ale na poslední chvíli narazila na byrokratické překážky, takže autoři se obraceli na skeptickou veřejnost, aby jim sehnala instituci, nejlépe v Německu, která by studii sponzorovala a pomohla uskutečnit.

Ano, chápu, že se občas objeví nezkušený skeptický mladík, nadšenec, který chce dát homeopatii další ránu a který naplánuje velkorysý a nákladný experiment. Ale že to podpoří ECSO, budí úžas. Proč proboha chceme s homeopaty spolupracovat a proč chceme ještě něco homeopatům dokazovat nebo vyvracet? Co můžeme přidat ke dvě stě let známé skutečnosti, že homeopatie je z teoretického hlediska nesmysl? Už v r.1842 publikoval O.W. Holmes svou slavnou, do dneška platnou a opakovaně přetiskovanou knihu „Homeopathy and its Kindred Delusion“, kde poukázal na principiální omyly Hahnemannovy koncepce. Dnes přece ví každý skeptik, a nepochybně by měl vědět i každý vědecký pracovník, že už výchozí Hahnemannova představa o účinku chininu byla mýlkou. Měl by vědět, že mylné jsou všechny homeopatické principy: Choroby nevznikají působením „miasmát“. Duchovní „dynamis“

fyzika nezná. Princip „simile“ je ryze magický a neplatí. Účinnost látky se nezvyšuje „potenciací“, ředěním. Po ztrátě účinných molekul roztok nepůsobí. „Otisky“ molekul ve vodě v pikosekundách mizí. „Dynamizace“ protřepáváním nemění kvalitu látky. Diagnostikovat choroby jen podle subjektivních příznaků nelze. Léčba „jedním lékem v jednom čase“ nemá zdůvodnění. „Konstituční“ léčba je iluzí. „Homeopatická typologie“ je nonsens. Atd. atd. Navíc všechny experimenty (které ovšem byly zcela zbytečné) na seriózních pracovištích vyzněly vždy negativně.

Lambeck ve své knize „Irrt die Physik“ správně říká, že kdyby neplatil byt' jen jediný z uvedených homeopatických principů, nemohla by homeopatie fungovat. Musely by platit všechny. Přitom neplatí ani jeden. Co tedy chceme dále zkoumat, proč experimentovat, když jsou homeopatické principy v rozporu snad se všemi přírodními zákony a poznatky fyziky, chemie, biologie i medicíny? Nevěříme snad v jejich správnost? Chceme snad odmítnout fyzikální zákony, samotnou vědu i její metodu se všemi vědeckými poznatky, nashromážděnými v průběhu staletí jen kvůli dnešnímu absurdnímu trendu, dogmatické posedlosti dvojité slepým experimentováním? Kdo neexperimentuje, zřejmě není vědec. Jenže to už není věda, ale pseudověda. Výbor ECSO měl autorům za jejich snahu poděkovat a experiment odmítnout nebo ho alespoň nepodpořit. Kdo si chce hrát a sežene si peníze, nechť si hraje. Výsledek je předem jasný. A pokud by snad přece jen výsledek svědčil ve prospěch homeopatie, tak by snad bylo až příliš jasné, že experiment byl metodicky chybný a/nebo se přehlédl placebový efekt. Nehledě k tomu, že by s výsledkem homeopati stejně nesouhlasili a trumfovali by dalším, vlast-

ním experimentem.

Druhý případ nevíry ve standardní vědu je téměř tragický. Německá společnost pro ochranu spotřebitelů, „StiftungWarenfest“, vydává v Německu od r.1994 skvělou knihu „Die Andere Medizin“ autorem K. Federspielové a V. Herbstové, která seriózně popisuje a kriticky rozebírá všechny metody alternativní medicíny. Poukazuje na chyby a rozpor v principech metod a racionálně vysvětluje jejich případný účinek placeboým efektem a přirozenými obrannými schopnostmi organismu. Je dokonalým vodítkem pro pacienty. V minulém roce vyšlo nové, už 5. vydání, radikálně změněné. Zasáhl však proslavený Edzard Ernst, profesor alternativní medicíny na Univerzitě v Exeteru, dnes nejuznávanější kapacita v oboru studia metod alternativní medicíny. On a jeho ústav publikovali desítky komparativních studií a metaanalýz jednotlivých metod AM, se stereotypním závěrem: „výsledek metaanalýzy naznačuje určitou, i když statisticky neprůkaznou účinnost metody, a je proto nutno provádět další experimenty“ – zřejmě ad infinitum.

A pan profesor byl kooptován, zřejmě pod tlakem uvedené univerzální posedlosti experimentem, do redakce knihy a určil její nový ráz. Všechny odkazy na zákony a poznatky vědy zmizely, jsou zřejmě irelevantní. Široce jsou citovány všechny dvojité slepé studie, které se zabývaly účinností homeopatie, reflexologie, irisdiagnostiky, pulzové a jazykové diagnostiky čínské medicíny, magnetických náramků atd., včetně diagnostických možností Kirliánovy fotografie, biorezonance a aplikované kineziologie. Metody, u nichž takové studie neexistují, byly pro jistotu vypuštěny. Takže na závěr téměř každé kapitoly se pacient, který hledá poučení a radu, dočte, že studie *naznačuje* určitý efekt. Pravda je, že zastánci těchto metod skutečně takové nesmyslné a zpravidla metodicky chybné experimenty publikovali, i když v dost obskurních časopisech, nicméně jejich rozbor a odvolávání se na jejich výsledky do seriózní informativní knihy nepatří. Jak snadné je znehodnotit rádobu vědeckým přístupem skvělou knihu, která si získala široký mezinárodní respekt!

ANALÝZA Z VLASŮ

Jiří Heřt

Agresivní nájezdy zahraničních firem do naší republiky s nabídkou nejrozmanitějších medikamentů, metod a supermoderních přístrojů ani zdaleka nekončí. Patří k nim i polská firma Biomed-Bio z Lodže, která slibuje, že analýzou vlasů zjistí všechny naše choroby a navrhne vhodnou léčbu. Vyšetření prvkového složení vlasů není ovšem metodou novou. Do vlasů se totiž deponují některé sloučeniny, především těžkých kovů, např. arsenu, olova, rtuti, kadmia aj., takže je možné vyšetřením vlasů prokázat např. otravu nebo dlouhodobou zátěž organismu těžkými kovy, nebo i obsah drog. Tyto metody patří plným právem do oblasti kriminalistiky, toxikologie nebo epidemiologie.

Na rozdíl od těchto osvědčených postupů má dnešní komerční vlasová analýza zhodnotit metabolismus organismu a být podkladem k terapii. Je doporučována jako preventivní vyšetření i k navržení léčby při poruchách hormonálních, kardiologických, neurologických, gastrologických i dermatologických, při obezitě, otravách, při nemocech kostí a kloubů aj. K vyšetření se odeberou vlasy o délce 3-5 cm, odstřižené těsně u kůže z několika míst na zadní straně hlavy. V laboratoři se pak po rozpuštění vlasů provede spektrofotografická analýza jejich složení a určí se, které prvky jsou nedostatkové nebo nadbytečné. Z toho se vyvodí závěry diagnostické i terapeutické. Na vyšetření navazuje doporučení a nabídka „mikroelementů“, vitaminů a antioxidantních preparátů. Propagátorem této metody u nás jsou především manželé Orlíkovi z Opavy, ale i řada dalších lékařů - viz webová stránka. Firma Biomed-Bio zajišťuje vyšetření a organizuje školení lékařů na kurzech v Olomouci.

Smysl metody není zřejmý. Existuje totiž dostatek daleko lacinějších standardních diagnostických postupů, jak zjistit zásobenost organismu prvky a obsah sloučenin v tělních tekutinách. Jsou přesnější a směrodatnější, ať už je to vy-

šetření krve, moči, stejně tak jako vyšetření stolice nebo mozkomíšního moku. Vlasy jsou mrtvou tkání, nemohou informovat o aktuálním stavu metabolismu v živých tkáních. Naměřené hodnoty prvků ve vlasech by mohly být jen nepřesným svědectvím situace v období, kdy se vlasy tvořily. Nepřesným proto, že zvýšený nebo snížený přísun je totiž zpravidla kompenzován zvýšenými ztrátami a depozity do kostí nebo mrtvých tkání. Vyšetření z vlasů kromě toho poskytuje jen částečnou informaci, protože důležité není jen prvkové složení, ale především hladina vitálně důležitých složitých chemických sloučenin. Propagační sliby, např.: „Laboratoř zkoumá minerály, vitamíny a katabolické procesy. Ještě než se objeví fyzický problém, má organismus zapsány tendence k onemocnění, genetické a z prostředí“ jsou pak naprostou mystifikací. Žádné konkrétní prognostické závěry o vzniku budoucích chorob kromě výjimek nelze z obsahu prvků odvodit. Žádné jednotlivé vyšetření, včetně biochemického vyšetření krve, natož potom vyšetření mrtvých vlasů, nemůže stačit k určení přesné diagnózy a k určení léčebného postupu. Vyšetření musí být komplexní, je tedy nutná anamnéza, fyzikální, přístrojové, biochemické vyšetření moče a event. i tkání a navíc jsou nutná specifická vyšetření v případě podezření na nějakou chorobu. Ale jsou i jiné problémy. Obsah prvků ve vlasech a výsledky analýzy závisejí na velkém množství faktorů (velké interindividuální rozdíly, koncentrační gradienty, časový průběh expozice a stavu organismu, délka a pozice analyzované části vlasů atd.). Dalším problémem je kontaminace vlasů kosmetickými prostředky a znečištěním z prostředí i při manipulaci se vzorkem.

Existuje řada dalších důvodů, proč je nutné metodu považovat za neseriózní. Pacient netuší, že za normálních podmínek při normální výživě v našich zemích obyvatel-

stvo netrpí nedostatkem ani minerálů ani vitaminů, takže jakákoli suplementace je zbytečná. Metodu propaguje jedna jediná firma a skupina několika praktických lékařů. Je zřejmé, že důvěru k metodě nezískali studiem odborné literatury. Nehájí ji žádné vědecké pracoviště nebo klinický odborník. Není uvedeno, zda byla metoda publikována v nějakém seriózním odborném tisku. Lékaři, kteří ji doporučují, pracují dalšími pseudovědeckými metodami, jako je homeopatie a akupunktura. Metoda se doporučuje především u chorob, které jsou typickým cílem alternativní medicíny a šarlatánů: alergické choroby, stres, snížená imunita, únavový syndrom, choroby sleziny a slinivky atd. Zjistí se vždy široká paleta poruch a hrozících nemocí. K léčbě se doporučuje vždy několik preparátů podle složitého

schématu, které má dodat zdání vědeckosti. Samozřejmě se doporučují výrobky určité firmy. A vždy jsou vyšetření i léky patřičně drahé, protože i to vzbuzuje zdání účinnosti. Mnohmluvný pseudovědecký žargon je rovněž typický, právě tak jako mohutný marketing.

Ještě dodáváme, že vlasová diagnostika, módní na konci 20. století v západních zemích, je tam na rychlém ústupu, kromě výše uvedených důvodů i proto, že výsledky vyšetření různých firem se od sebe lišily až desetkrát. Je zřejmé, že vlasová diagnostika je bezcennou a při tom značně drahou záležitostí. Vyšetření stojí cca 1700 Kč a následná, zpravidla zbytečná léčba představuje další velké položky. Metoda má ovšem jednu obrovskou výhodu. Ustřížení vlasů je totiž zcela bezrizikové.

SKEPTICKÉ BODLINY

DETEKTOR: PARANOIDNÍ A ESOTERICKÝ

Leoš Kyša

Osmého ledna se na obrazovkách České televize objevil nový pořad s názvem Detektor a už tu noc byly internetové schránky členů předsednictva plné zděšených emailů členů našeho Klubu i různých příznivců Sisyfa. Zděšení soudných diváků pořadu, který si dal do vínku podtitulek „Nejvýznamnější a také nejzáhadnější otázky ze světa vědy, umění a společenského života, které jsou dodnes zahaleny řadou tajemství“ se není co divit.

První díl nazvaný Tunguzský meteorit a Pán blesků byl skutečnou přehlídkou nejrůznějších blábolů a paranoidních spekulací. Moderátor pořadu nejdříve s vážnou tváří tvrdil, že tzv. Tunguzský meteorit nebyl žádný meteorit, nýbrž modul z vesmírné lodě mimozemšťanů, který při přistání havaroval. Tato šílená informace dokonce podle autorů pořadu pochází přímo z NASA!

Jako druhou možnost takzvaného tunguzského incidentu nabízí pořad teorii, že vědec Nikola Tesla sestrojil stroj na „paprsky smrti“, který fungoval na dosud neznámém principu, a při jeho první zkoušce meteorit sestřelil.

Paranoidní teorie v pořadu předkládali vskutku odborníci na slovo vzatí. Třeba šéfredaktor esoterického internetového portálu osud.cz Jiří Mašek, nositel našeho Bludného balvanu a šířitel šílených konspirativních teorií, dále Jiří Chvátal, který vede mystickou školu v níž přednáší jakési Učení Svrchovaného Řádu Draka a k nim do třetice politik, bývalý náměstek ministerstva pro místní rozvoj Petr Pávek.

Ze skutečných odborníků v pořadu vystoupili jen publicista Karel Pacner a Václav Sklenička z výzkumných ústavů v Běchovicích. Oba v pořadu řekli jen pár vět o Nikolu Teslovi. Když viděli celý pořad v televizi, ostře se proti

producentovi Petru Vachlerovi a tomu do čeho je zatáhl ohradili. Karel Pacner dokonce náš Klub veřejně na stránkách deníku Mladá fronta Dnes vyzval k udělení Bludného balvanu České televizi a pořadu Detektor.

Zvlášť pikantní je, že na rozřešení problému tunguzského meteoritu se význačně podílel náš krajan Zdeněk Sekanina, který působí v prestižní americké laboratoři JPL v kalifornské Pasadeně.

Další díl o ztraceném posledním rukopise Ludvíka Součka v nastoleném duchu nepodložených teorií pokračoval, spisovatel Luboš Koláček v něm třeba vyprávěl jak Souček dokázal pohledem posouvat po stole popelník. Další díly o Osudovém kopí či Experimentu Philadelphia nebyly o nic lepší.

Předsedkyně Českého klubu skeptiků Sisyfos Lenka Příbylová proto Radě České televize koncem ledna odeslala stížnost. Myslíme si totiž, že holá pavěda bez jediného kritického hlasu do veřejnoprávního média nepatří.

DETEKTOR, MÝTICKÝ TELEVIZNÍ HYBRID

Jiří Heřt

Česká televize to nemá lehké, konkurovat tak úžasně zábavné Nově a Primě, takže nás v letošním roce obšťastnila bohubilou novinkou. Bude nám předvádět „nejvýznamnější a také nejzáhadnější otázky ze světa vědy, umění a společenského života“, navrhopat nové hypotézy a jejich interpretace, učit nás diskutovat a hlavně nás vzdělávat a vést – nesporně ke kritickému myšlení. Stvořila pořad Detektor.

Už první díl o tunguzském meteoritu měl nečekanou odezvu, diskutovalo se o něm dlouho. Někteří jákali a tvrdili, že právě takový zajímavý pořad v televizi chyběl, jiní naopak při sledování pořadu zesinali a domnívali se, že mají halucinace. Nedalo mi to. V prvním díle se prý mluvilo

tom, jak Nikola Tesla svou energií málem sfouknul půl Sibíře a v druhém zase jak Ludvík Souček astrálně cestoval a pod jeho pohledem levitoval popelník. Nechtěl jsem přijít o další „hypotézy“ a v úterý jsem si dopřál velký televizní zážitek, povídání o experimentu Philadelphia. Předčilo to veškeré očekávání.

Je to samozřejmě, jak jinak - to by přece nebylo v Detektoru - , jedna z těch „nejtajuplnějších záhad“, o které se už půl století vedou nekonečné diskuse. Děkujeme proto České televizi, že se záhady ujala, sdělila nám „vědecká fakta“ a vysvětlila nám, jak to mohlo alternativně být. Necht' si pak z možných hypotéz vybereme.

Ale nejprve pár slov pro ty, kdo dnes hořce litují, že pořad promeškali. Těm prozradíme, co se podle televize vlastně stalo a co se pod termínem „Philadelphský experiment“ nebo také „Rainbow Project“ skrývá. Bylo to – podle televize – tak: Na podzim r.1943, v době, kdy vzrůstalo nebezpečí napadení amerického loďstva německými minami, byl podle očitých svědků uskutečněn v USA vojenský experiment, který měl zneviditelnit vojenskou loď, torpédoborec jménem Eldridge. Experiment vycházel z Einsteinovy „jednotné teorie pole“, která měla sjednocovat gravitaci a elektromagnetismus a měla tak umožnit získat obrovské množství energie. Einstein sám a také Nikola Tesla se měli na přípravě pokusu podílet. První pokus se údajně nezdařil, druhý ano, jenže se trochu vymkl vědcům z rukou a výsledek byl nečekaně velký a hlavně dramatičtější než se plánovalo. Nejprve se ozval obrovský výbuch, objevila se modravá záře na nebi a loď zmizela, byla teleportována stovky kilometrů daleko, aby se po chvíli opět vrátila na původní místo. Po několika přesunech sem a tam skončila ve svém mateřském přístavu ve Philadelphii. Výbuch usmrtil část posádky, někteří z ní zmizeli úplně, několik námořníků bylo přímo přiškvařeno k palubě lodi, jiní byli těžce duševně postiženi a onemocněli schizofrenií. Ostatním, aby se záležitost utajila, byly pak „vymyty“ mozky. Díky dvěma členům posádky, kteří včas opustili loď, a pozorovatelům z ostatních lodí se záležitost dostala přes úpěnlivé utajování americkou armádou po delší době na veřejnost. Takže tak to nějak podle České televize i mnoha jiných spolehlivých pramenů bylo. Jde teď o to, jak to vše vysvětlit. Třeba pokus selhal proto, že se nepočítalo s vlivem Síría, který ten den obzvlášť silně zářil, jak navrhl pan Mašek. Nebo se Einstein přepočítal? Já si Vám dnes dovoluji prozradit, co nám televize zatajila. Především to, že existují přesné informace o tzv. „experimentu Philadelphia“. Ty najdete jak v odborné literatuře, tak také snadno na webových zahraničních stránkách. Tam je historie případu lodi Eldridge podrobně popsána a analyzována. Kromě toho jsou tam uvedena vyjádření amerických vojenských, i námořních historických ústavů. K dispozici jsou i dokumenty z tehdejší doby včetně kopií lodních deníků.

Podle všech těchto pramenů jde o jeden velký podvod, resp. žert nebo možná science fiction. Jeho historie začíná tím, že amatérský astronom, Morris Jessup, vydal v r.1955 knihu o UFO. S námořním experimentem vůbec nesouvi-

sela. Rok poté dostal Jessup dopis od Carla Allende, který se představil jako svědek zmizení lodi Eldridge, když se plavil jako lodník na obchodní lodi pojmenované A. Faruseth. Ten ho ihned požádal dopisem o další detaily. Allende však odpověděl až po několika měsících, podepsal se jako Carl Allen a slíbil, že detaily sice nezná, ale že je získá v hypnóze. Jessup kontakt se zřejmým psychopatem přerušil. V r.1957 poslal „Allen“ Úřadu pro námořní výzkum exemplář Jessupovy knihy se spoustou okrajových, značně zmatených poznámek ve třech různých barvách a se spoustou gramatických chyb, ve kterých se opět zmiňoval o případu lodi Eldridge. Pak Allen natrvalo zmizel. Jessup chtěl téma beletristicky zpracovat, jenže nenašel vydavatele a po několika letech spáchal sebevraždu. O kuriózním tématu se dozvěděl autor science fiction literatury Vincent Gaddis a inspirovalo ho v r.1965 k vydání první knihy o záhadě lodi Eldridge. Následovali další autoři, z nichž největší úspěch měl v r.1977 J. Berlitz s knihou nazvanou už „Philadelphia Experiment – Project Invisibility“. Teprve poté se z případu stala veřejná sensace a impuls k celonárodní diskusi. Objevovaly se další publikace, přidávaly se další podrobnosti a podle této smyšlené události byl natočen v r.1984 i film. Objevovali se i noví svědci, ale byli vždy odhaleni jako podvodníci. Případ je jasný, jde o krásnou báchorku.

Doplňuji, že podle „Úřadu pro námořní průzkum“ torpédoborec Eldridge v inkriminované době v okolí Filadelfie vůbec nebyl, a loď Faruseth se podle lodních deníků k němu nikdy nepřiblížila. A. Einstein nikdy svou teorii o jednotném poli nedokončil a nikdy nebyla potvrzena, sám také nikdy na projektu neviditelnosti nepracoval. Ostatně námořnictvo o možnosti zneviditelnění lodí nikdy ani neuvažovalo. Z vědeckého hlediska byla (a stále je) taková možnost včetně teleportace lodí mimo možnosti vědy.

Pokud jde o televizní pořad, byla to sbírka nesmyslů, nebyl uveden ani jeden z výše uvedených argumentů, navíc byly v pořadu další hrubé omyly, na které upozornili naši členové. Např. v pořadu se uvádělo, že se Nikola Tesla výsledku pokusu zalekl. Ve skutečnosti zemřel o několik měsíců dříve, než se měl údajný experiment uskutečnit. Dále pan Mašek uvedl, že jeden ze svědků byl přenesen v čase o 40 let vpřed a setkal se v r.1983 s J. von Neumannem. Jenže ten zemřel už v r.1957. Redakci uniklo, že pan „šéfredak-

tor“ Mašek je známým esoterikem, který už dlouhá léta šíří v naší veřejnosti nejrůznější výmysly a bludy, a byl proto také za tuto činnost odměněn sisyfovským Bludným Balvanem za rok 2002 (ocenění se týkalo jím vedeného magazínu www.osud.cz). Už ani nedodávám, že si autoři pořadu pletou torpédoborec s jiným typem lodí a že si pletou i jména svých autorů. Záhadoložku Jitku Lenkovou představují jako Lenku Jitkovou. Proč ne, vždyť divák snese vše.

Ale o tom všem jsem vůbec nechtěl psát. Ptám se především, zatím marně sám sebe, oč se vlastně ČT snažila. Čím měl být Detektor? Měla to být zábava, fantasy, science fiction, nebo snad parodie? Přiznám se, že jsem se chvíli upřímně bavil hřbitovním hlasem a fantomasovskou postavou moderátora a chvílemi jsem se srdečně smál, když pan Mašek s vědecky vážnou tváří vršil kupu nesmyslů. Jenže chápe to tak většina posluchačů? Obávám se, že nikoli, mnozí to berou vážně. Přečtěte si diskusi k pořadu na webu! Televize asi nechtěla jen bavit, i když by podobný pořad, ohlášený jako čirá fantasy, mohl mít i ve veřejnoprávní televizi své místo.

Cíl České televize byl nepochybně právě opačný. Podle vyjádření jejich představitelů je „jedním z cílů tohoto cyklu nabízet divákům vedle vědecky ověřených faktů i méně známé hypotézy a vyvolat na daná témata diskusi.“ Detektor bychom měli chápat „jako možnou platformu pro prezentaci vědy a jednotlivých vědeckých kapacit.“ Jenže tak to také nebylo. Takové výmysly a „legráčky“, které tvůrci pořadu snad považují za vědecké hypotézy, by nemohl brát vážně ani normální absolvent páté třídy obecné.

Pořad se mi proto jeví jako nová postmoderní forma výchovně-zábavného pořadu, pochybným vzděláváním hrou, hybridem rádobývedy a esoteriky, gulášem fakt, hypotéz, fantazií a zřejmých nesmyslů. To se skutečně zdařilo, vždyť do pořadu vtěsnali vedle komentátorů a mystiků i několik vědeckých pracovníků, z jejichž jistě racionálních příspěvků umně vytrhli a do pořadu vsadili pár neutrálních sekvencí, aby jej trochu okořenili vědou. Jistě k veliké radosti takových vážených pánů jako je ing. Pacner, ing. Slezák, jaderný fyzik Ullman a v dalších sekvencích jistě i mnoha dalších, kteří ani zdaleka netuší, do jakého pořadu byli vlákáni a co s jejich příspěvkem televize provedla.

Ano, je to skutečně vydařený hybrid, jen se musím omluvit zahradníkům za toto slovo. Když se podívám, jak krásně mi v okně kvete Begonia hybrida a jak užitečné jsou mnohé rostlinné hybridy, tak je prosím o odpuštění. Detektor není krásný hybrid, ale obludný bastard.

ARNOŠT VAŠÍČEK A KODEX GIGAS NEBOLI ĎÁBLOVA BIBLE

Libor Gottfried

Kdysi ctihodný téměř populárně vědecký časopis 100+1 býval za minulých let často jedinou osvěžující studnicí zajímavých informací ze světa poznání. Lidé ho četli a čtou, protože se tam, jak doufají, dovědí něco seriózního o světě, přírodě a památkách minulosti. Poslední dobou se sice časopisu podařilo „vstát z mrtvých“ podobně jako některým jiným tradičním českým časopisům,

ale má to i svůj rub.

V časopise se pravidelně objevují články Arnošta Vašíčka, který se pokládá za odborníka na všechny záhady světa. Typickou ukázkou jeho práce byl článek o tzv. Ďáblově bibli, který je jen shrnutím hlavních „myšlenek“ celé nové knihy Arnošta Vašíčka „Tajemství Ďáblovy bible“ se zajímavými podtituly: „Nastaly poslední dny lidstva?“ a „Proroctví ukryté v nejpodivnější knize světa“, kterou vydalo nakladatelství Mystery Film v Ostravě v roce 2007, u příležitosti výstavy tohoto rukopisu v Národní knihovně.

Záhada vyobrazení ďábla

Pan Vašíček se snaží dělat záhadu ze všeho. V popisce tvrdí (bez jakýchkoli dalších informací), že „*podoba pekelníka neodpovídá obvyklému ztvárnění satana*“. Chtěl bych se ho zeptat, kolik vyobrazení satana ze středověkých rukopisů zná či viděl, a v čem se ten v Codexu Gigas od nich liší. Jaké prvky má navíc proti jiným vyobrazením, případně jaké prvky mu chybí? Chtěl bych se ho zeptat, jak vlastně má vypadat „správné“ a „obvyklé“ znázornění satana ve středověku. Patrně je velký znalec středověké ikonografie a umění, protože já sám nevidím ve zobrazení ďábla v Codexu Gigas nic neobvyklého. Jsem ale jenom historik a archivář, nemohu rozumět všemu a dám se rád poučit.

Ještě dobře, že nejsem také restaurátor, protože by mi vlny vstávaly hrůzou na hlavě nad představou pana Vašíčka, „*co bychom asi spatřili, kdybychom pergamen lehce nahřáli nebo potřeli patřičným chemickým roztokem? Nejsou tyto nepochopitelně prázdné strany popsány neviditelným inkoustem, barvou, kterou za normálních podmínek nelze rozpoznat?*“ Pergamen, který bychom lehce nahřáli (už teplota 25 stupňů C je pro starý pergamen strašným teplotním šokem), by se možná natrvalo zkroutil a došlo by k nevratným škodám. A používání nějakých roztoků je naprosté šílenství. V moderní době existuje infračervená a ultrafialová fotografie a různé postupy, jak odhalit vybledlé či vymazané písmo rukopisu, ale nikdy se nepoužívají žádné roztoky. To se dělalo v pravěku průzkumu rukopisů někdy za zdatného chemika Sherlocka Holmesa.

A tak doufám, že tento článek nebude přeložen do švédštiny a nedoví se o něm v Královské knihovně ve Stockholmu, protože by nám možná rukopis předčasně vzali, když u nás může někoho jenom napadnout, že bude listy pergamentu nahřívát nebo natírat nějakými chemickými roztoky jen proto, že trpí utkvělou představou, že ve středověku s oblibou používali neviditelný inkoust k zapisování „tajných magických formulí“.

Ve středověku, například v 13. století, neměli ještě potrhli blázni, kteří by snad zapisovali nějaké magické formule, potřebu psát neviditelným inkoustem. Vždyť kdo kromě nich, tj. mnichů v klášteře, vlastně tehdy uměl číst, a kdo se k takové knize někdy

Podobizna ďábla

v životě dostal? Představa o neviditelných inkoustech ve středověku je naivní a hloupá.

Záhada tajného písma

Už jsem se zaradoval, že uvidím nějaké tajné písmo, když v popisce obrázku stálo: „*Úvod Magické knihy Michaela Scota je psán tajným písmem.*“ Tajná písma jsou vždy vítanou rekvizitou záhadologů. Ovšem k této popisce je reprodukován výřez z *Ďáblovy bible*, která vůbec není psána tajným písmem, ale normální latinskou abecedou (pro zájemce podotýkám: reprodukce tajného písma je ve Vašíčkově knize, ale netešte se předčasně, je to jen zkomolené arabské písmo).

Pozoruhodný je ovšem autorův logický skok, když se odpoutal od Codexu Gigas a najednou píše o Michaelovi Scotovi z Irska. Ani v nejbujnější fantazii by žádného historika nenapadlo Scota a *ďáblovu bibli* spojovat. To ovšem nebrání záhadologovi to udělat, a to na základě pouhých nadhozených a nesmyslných otázek: „*Pokud je Ďáblova bible skutečně plodem magie, kdo vykonal potřebný rituál?...*“ (Proboha, proč by měl být středověký rukopis bible a dalších běžných naučných a literárních spisů plodem magie? A proč by měl někdo konat nějaký nespécifikovaný rituál?)

„*Nevíme o nikom, kdo by u nás něco takového dokázal na počátku 13. století. Na dobu alchymistů a velkých zasvěcenců země Koruny české teprve čekaly...*“

(Opět proboha, proč by „něco takového“, tedy napsat opravdu velký rukopis, nikdo u nás na počátku 13. století nedokázal? Copak k tomu je potřeba „zasvěcení“ a alchymie 16. století? Ale ve skutečnosti je to logický úkrok stranou, aby se pan Vašíček dostal od Codexu Gigas, v jehož obsahu a smyslu není příliš kovaný, k něčemu, co dobře zná, totiž k pohádkám o slavných čarodějích a „zasvěcených“.)

„*Uniklo pozornosti historiků nějaké přísně tajné bratrstvo či osamělý, ovšem naprosto výjimečný mág, nebo jde o dílo někoho zvenčí?*“

Ach ano, středověk se podle představ záhadologů, skládal ze samých tajných bratrstev, která tahala za nitky všech událostí. Nic závažného nevzniklo například bez templářů (o nichž samozřejmě záhadologové vědí všechno). Velké rukopisy zhotovovali přece výjimeční mágové, kteří vytvářeli i golemy a kradli kouzlem pokrmu ze stolů různých panovníků pro sebe a své hosty a prováděli spoustu jiných kejklů. To je to, čemu záhadologové rozumějí a jak podle nich vypadal středověk. A samozřejmě, protože v Čechách nebyli mágové takového formátu (a tak přízemní myšlenka, že by Codex Gigas prostě napsal benediktinský mnich v obyčejném podlažickém klášteře asi za deset let pilné práce je záhadologovi ze srdce odporná), muselo jít „o dílo zvenčí“.

A tím byl logický úkrok stra-

nou dokončen. Teď už nemusí pan Vašíček psát o Codexu Gigas, kterému nerozumí, ale o jistém mágovi Scotovi, kterému rozumí mnohem lépe. Ovšem podivuje se, proč se Scot někdy píše Scott. Je to pro něj jistě podezřelá okolnost, ale kdyby věděl, že i Kolumbus se psal mnoha způsoby, nejčastěji jako Colón, ale i Colombo a jinak, nebo že se teprve na základě převažující podoby podpisu shodli historikové na tom, že správně budeme psát Dietzenhofer, ačkoli existuje nejméně šest variant tohoto jména, pak by ho to nepřekvapovalo. Není na tom nic divného, vždyť ještě v 18. a 19. století, ba i ve dvacátém století docházelo ke změnám jmen na základě různého pravopisu, ale vždy se jednalo o totéž jméno. Prostě ještě neexistovaly občanské průkazy, matriky a předpisy Josefa II. či pozdější úřední regule o závazném pravopisu jmen podle matričních zápisů, takže se Scott mohl psát klidně jako Scot a nikomu to nepřipadalo divné. Kromě záhadologů, kterým vždy připadá divné všechno.

Záhada rukopisu písaře

„*O autorovi tohoto jedinečného díla neexistuje jediný doklad,*“ píše pan Vašíček, a doufá, že tím podnítl nádech tajemna a záhadna u svých čtenářů. O něco dříve totiž již napsal: „*Co ho ale vedlo k tomu, aby své jméno zatajil?*“ (rozumí se středověký písař kodexu).

Ono se to dobře píše, čte a prodává. Jakoby ten, kdo své jméno zatají, a o kom neexistují žádné písemné doklady, byl přímo dokonalým objektem záhady.

Pan Vašíček ovšem svým čtenářům neřekne (nebo to snad neví?), že ve středověku se písaři do knih, které opisovali nebo dokonce sepisovali, nepodepisovali, a jen výjimečně vzácně se našel nějaký (na středověké poměry) velmi ješitný písař či autor, který své jméno naopak prozradil a někdy do knihy či miniatury zakomponoval. Vašíček ovšem čtenářům neřekne (nebo to snad neví?), že ve středověku neexistovaly ani matriky a rodné listy, ani občanské průkazy a soupisy obyvatelstva, a že tedy prakticky o nikom (kromě pár panovníků, šlechticů a vysokého kléru a pár výjimek) neexistují žádné písemné doklady. „*Jediný doklad*“ zajisté neexistuje pro všechny vaše prapradědečky z 16. století (nejste-li snad šlechtici starého rodu), natož ze století 13. (nejste-li snad Přemyslovcem). Jsou snad proto naši předkové, o nichž neexistuje „jediný doklad“ osobami

záhadnými a podezřelými? Odpovím oblíbenou otázkou záhadologů na konci odstavce: Jestliže ano, proč?

Logicky si pan Vašíček odporuje, když na jednu stranu píše o „*minimálně dvaceti letech*“ pro napsání kodexu a na druhou stranu bájí, „*jakoby byl stvořen (tj. rukopis) v jednom vrcholném okamžiku, jedné tajuplné noci*“ a dokládá to údajným záhadným rukopisem písaře,

Kodex Gigas

„*který je výjimečně vyrovnaný a pozoruhodně stejný, jakoby jeho pisatel nikdy nebyl hladový a unavený, nesužovalo ho horko či chlad, neprojevovala se na něm nemoc nebo stáří.*“ – To je zajímavá představa, pan Vašíček si zřejmě myslí, že pisář psal rukopis, i když byl hladový (jakoby se snad nešel najíst, když měl hlad), že pisář psal rukopis, i když byl unavený (jakoby se nešel vyspat nebo projít, když už ho to unavovalo), jakoby pisář psal rukopis v mraze i parném létě (jakoby si nemohl v zimě zatopit, aby se při psaní ohřál), jakoby musel psát a psát, i když ho přepadla chřipka či rýma. Snad si pan Vašíček představuje, že pisář skutečně psal knihu z trestu, a nesměl ani na chvilku přestat. Kdyby tomu tak bylo, pak by snad pan Vašíček očekával, že písmo bude stále roztřesenější a roztřesenější, až na konci odstavce by pisář připsal: „omlouvám se za ten rukopis, mám horkou nemoc a skoro už neudržím brk v ruce. Požádal jsem otce opata, abych mohl chvilku přestat a jít si do apatyky koupit paralen, ale zatím jsem nedostal svolení. A tak nevím, zdali své dílo vůbec dokončím...“ A najednou by následovaly zase odstavce psané úhledným písmem poté, co se ubohý mnich uzdravil... Ano, tak by tomu zřejmě bylo ve středověku v představách pana Vašíčka (a oněch hollywoodských filmů, které jsou v článku zmiňovány). Ale takhle středověk nevypadal.

Nevím, jak by se na rukopise pisáře Codexu Gigas mělo projevovat stárnutí pisáře, když nejdelší odhady historiků mluví o dvaceti letech, během kterých vznikl, novější odhady spíše o deseti letech práce. Ovšem v záhadologickém článku se musí napsat „minimálně dvacet let“, aby to lépe působilo.

Jestliže má někdo dobrý a vypsáný rukopis, není divu, že píše pořád stejně a vyrovnaně mnoho let, protože je prostě profesionální pisář. Kromě toho, stálost rukopisu je základem i dnešního písmoznalectví, grafologie, a na stálosti rukopisu stojí i právní platnost našich podpisů. A to jsme všichni jen amatérští pisáři.

A tak se panu Vašíčkovi „*zdá, že celý spis vznikl ve velmi krátkém časovém limitu*“. Ať pan Vašíček konkrétně řekne, v jakém časovém limitu, a jakými vědeckými postupy tento limit určil, na základě čeho to smí tvrdit. Jinak je to jen plácnutí do větru, bez jakýchkoli znalostí či poznatků. A co se zdá, je sen.

Záhada hollywoodských démonických monster

„*Do několika z mnoha iniciál se spirálovitým motivem je vklíněna vychrtlá postava démonického zvířete připomínajícího psa či vlka. Do takového monstra bývá vtělen satan v hollywoodských hororech. Jinde se plazí netvor s děsivou tlamou a krátkými předními končetinami. Jeho tělo ale nemá nohy, ukončuje ho dlouhý hadí ocas. Co tím autor zamýšlel, se lze jen dohadovat. Byl tento detail přehlédnut, nebo nikoho z badatelů neudivuje, že těmito nestvůrami se jen hemží celostránková iniciála L, kterou začíná Nový zákon? Proč právě tak je vyzdobeno první písmeno listiny o rodu Ježíše Krista?*“

(A k obrázku detailu této miniatury:), „*Proč právě na počátku Nového zákona, v prvním písmenu o rodu Ježíše Krista, jsou vyobrazena černá zvířata a hadovitě nestvůry?*“

Úroveň tohoto hororového líčení pana Vašíčka skutečně

odpovídá divákům hollywoodských škvárů, či návštěvníkům pouťových zámek hrůzy, ale nemá nic společného se středověkem, ani s tímto konkrétním rukopisem. Pan Vašíček vznáší jakoby provokativní otázky, ale neodpovídá na ně. Ovšem otázky jak známo, se kladou až poté, co máme dostatečnou vědomost o tom, na co se ptáme, a chceme se dovědět něco více. Teprve pak mají tyto otázky smysl a je možno na ně logicky odpovídat. Ale pokusme se předpokládat, že pan Vašíček logicky uvažuje a svá tvrzení také přesně, korektně a výstižně slovně vyjadřuje, což je podmínka jakékoliv logické diskuse. Pak ovšem musíme mít k jeho výkladu mnohé výhrady.

Ono někomu lépe zní, když se řekne „celostránková iniciála“, protože pro člověka neznalého skutečnosti tím vznikne jakýsi dojem výjimečnosti, jakoby taková iniciála byla v celém kodexu mimořádná. Celostránková miniatura či iniciála znamená, že malba pokrývá naprostou většinu plochy celé stránky. A v tomto směru iniciála L není v celém rukopisu nijak výjimečná. Je stejně veliká jako např. jiné iniciály na počátcích evangelií, a zaujímá jen jednu polovinu stránky na výšku. Ve skutečnosti jsou v Codexu Gigas jen dvě celostránkové miniatury, a to Město Boží a Město ďáblovů na oně často reprodukováné dvojstraně.

Dále, ona zvířata nejsou černá ani temná. Ať mi pan Vašíček ukáže jediného černého dráčka v rukopise. Na reprodukováném detailu (i jinde v rukopise) jsou tato zvířátka ve veselých hnědých odstínech, ladících s veselými barvami středověkých miniatur, plných světla a zlata. Dále, tato zvířátka nejsou (ve srovnání s jinými rukopisy a jejich miniaturami) vůbec četná, ani se to jimi v Codexu Gigas „nehemží“, jak by pan Vašíček rád. Je jich tam jistě několik a zajímavé je, že pan Vašíček si všimá jen dráčeků a psů (snad by mohl kromě hollywoodských filmů na podporu svých tvrzení citovat i Harry Pottera a neblahé zjevení smrtonoše), ale nevšimá si například bílých holubiček, jimiž se to „hemží“ v „celostránkové“ miniatuře F na počátku evangelia sv.Lukáše. Nepochybně podle výkladu pana Vašíčka je holubice asi ďábelské stvoření, vyskytující se v hollywoodských hororech a proto znázorňuje ďábla a je s podivem, že si toho dosud nikdo z oficiálních historiků nevšiml a nepozastavil se nad tím. Vždyť je to tak udivující!

Další hnědí psíci se ornamentálně a symetricky zakusují do rostlin v „celostránkové“ iniciále I na začátku evangelia sv.Marka. Proč nad tím dosud žádný historik nezůstal v údivu stát? Opět jiní (bohužel zase jenom hnědí) psíci se rozverně zakusují do úponků v „celostránkové“ iniciále F na počátku První knihy Samuelovy (ve Vulgátě se jí ovšem říkalo První Královská). Ani nad tím se nikdy nikdo kromě pana Vašíčka nepozastavil.

Vrcholem démonických bytostí v Ďáblově bibli je ovšem vyobrazení démonického monstra veverky, jak louská oříšek nad iniciálou I na začátku biblické knihy Ester. Před ní blednou i hollywoodské příšery, a proto Ďáblůva bible skutečně musí být „plodem magie“, ovšem je otázka, „*kdo vykonal potřebný rituál? Nevíme o nikom, kdo by u nás něco takového dokázal na počátku 13. století.*“

To jsou opravdu závažné otázky české historie, které si kupodivu nikdo z českých historiků kromě pana Vašíčka neklade. Asi proto si je neklade, aby nevypadal jako idi-

ot (tedy rozuměno český historik. Pan Vašíček má nepochybně takové znalosti 13. století a magických rituálů – na rozdíl od nás –, že si tyto otázky jistě klade právem. Vždyť si na ně i sám umí odpovědět – opět na rozdíl od nás ostatních, kteří na nesmyslnou otázku neumíme dát nic jiného než nesmyslnou odpověď.).

Pan Vašíček zřejmě nezná žádné další středověké rukopisy, v nichž se to různými dráčky v miniaturách a iniciálách skutečně jen „hemží“. Hemží se to samozřejmě i různými gryfy a fantastickými i reálnými zvířaty. Pan Vašíček zřejmě neví, že tito dráčci byli oblíbenou dekorací a jejich používání (stejně jako používání různých rostlinných a zvířecích prvků v miniaturách) nemělo povětšinou žádný přímý vztah k textu. Tito dráčci jsou ovšem všechno možné, jen ne monstra. Jsou často roztomilí, hraví a neškodní, a nic nás nenutí chápat je jako projev magie a satanismu. O dracích ve středověkém umění existuje odborná literatura, některé knihy vyšly i v češtině.

A není vůbec divné, že někteří draci mají jenom dvě nožičky místo čtyř, jak bychom předpokládali podle srovnávací anatomie a Darwinovy teorie vývoje živočichů ze společných předků. Také nám přece není divné, že čtyřnohý drak má navíc ještě křídla, když právě to naprosto odporuje vývojové anatomii. Je to prostě tak, že středověký miniaturista mohl draka namalovat, jak chtěl a jak se mu líbilo, či jak to viděl namalováno jinde.

A zřejmě se ti dráčci ve středověku líbili, vždyť miniaturista pracoval na zakázku objednavatele, a když ten si přál, aby v knize byli také nějakí roztomilí dráčci, tak je tam prostě namaloval. Možná je v tom nějaký skrytý estetický gen, protože i dnešním dětem se přece líbí dráčci a draci, ještě i tyranosaurové. Jako miniatury jsou jistě roztomilí.

Navíc se už přišlo na to, že ani postava skutečného draka (pro středověkého člověka byl okřídlený drak či had reálnou bytostí, která někde skutečně žije, a se kterým například bojoval sv. Jiří - ostatně hlavu tohoto draka měl Karel IV. na Karlštejně mezi relikviemi (existuje dodnes, je to ovšem hlava nilského krokodýla) neměla vždy negativní charakter. Tak například bájná prabába rodu lucemburských hrabat (a tedy i našich Lucemburků), dobrá víla Meluzína, se proměnila v hada či draka s nožičkami a křídly, ale nadále prokazovala dobrodiní svému rodu, nebo upozorňovala na blízkou smrt jeho členů. Zjevovala se členům rodu jako později na zámcích různé bílé paní. Symbol draka používal Jan Lucemburský a později i Zikmund Lucemburský. A vůbec se nemuselo jednat o zlou démonickou bytost.

Zvláště písmeno S svádělo k tomu, aby bylo znázorněno pomocí dvojité prohnutého hada či draka. Přímou ukázkou drak je vyobrazen v evangelistáři z 12. století, známém jako Nitrianský kódex. Vyobrazení tohoto draka ovšem (zatím, bohužel) ještě nevyprovokovalo žádného záhadologa formátu pana Vašíčka, aby o této podivné záhadě napsal knihu jako o Ďablově bibli. Ale co není, může být, vždyť kolik záhadných souvislostí se může skrývat ve spojení tohoto draka se zde uvedenou řečí Ježíšovou z evangelia sv. Jana: „Kdo mě miluje, zachovává má přikázání...“. Každopádně to musel být buď „zasvěcenec“, nebo kacíř, nebo alespoň templář (což jsou oblíbené postavičky záhadologů), kdo se odvážil vložit své skryté poselství do tohoto rukopisu, aby

ho nikdo neodhalil, teprve záhadologové 20. a 21. století, kteří všemu rozumějí, aniž by museli studovat dějiny umění, dějiny středověku a jiné zbytečné vědy.

VAŠÍČEK A LÉTAJÍCÍ PYRAMIDY

Libor Gottfried

V jiném svém článku ve 100+1 (č. 24/2007) nazvaném „Hon na Bílou pyramidu“ nám pan Vašíček tvrdí, že „pyramidy v Gíze byly údajně (jak oblíbené slovo mezi záhadology!) obloženy lesklým kovem“ a v článku to pak rozvádí, že „podle pověstí trojice pyramid v Gíze byla pokrytá oslňujícím bílým kovem. Lidé viděli jejich lesk v zářícím slunci na stovky kilometrů daleko. Právě z toho důvodu byly pyramidy nazývány Světly či Lampami. Obklad mohl být ze stříbra, ale s ohledem na jeho vzácný výskyt v Egyptě, čistý kov pravděpodobně zastoupila slitina. Fragменты vytvořené ze stejného materiálu můžeme ještě dnes vidět na stěnách káhirských mešit, které jsou pověstně blýskavostí svých ozdob. Soudí se, že byly vytepany z materiálu strženého z pyramid spolu s vápencovým obložením. Podle dalších zpráv byly vrcholky pyramid ze zlata....“

Nevím, kdo (kromě Vašíčka samozřejmě) soudí, že stříbrné ozdoby káhirských mešit byly vytepany z materiálu strženého z pyramid, ale pokud to chce pan Vašíček ověřit, navrhuji mu neutronovou aktivační analýzu kovu těchto ozdob, z níž by nepochybně zjistil, že tyto ozdoby pocházejí všechny ze tří různých slitin (protože jistě na každé ze tří postupně stavěných pyramid nepoužili nepochybně přesně tytéž poměry složek slitiny) a tak dokáže, že pocházejí z pyramid.

Zatím má na podporu svého tvrzení jen jakousi pověst. Ačkoli jsem jen amatér v egyptologii, nikdy jsem neslyšel,

Arnošt Vašíček

že by se pyramidám říkalo Světla či Lamy, a žádnou takovou pověst o kovovém obložení pyramid neznám (a rád bych od pana Vašíčka slyšel o písemném prameni, který ji uvádí). Žádné důležité popisy pyramid z antiky ani arabské doby nic takového netvrdí. Jen v encyklopedii „Rýžoviště zlata a hory drahokamů“ zmiňuje „arabský Hérodotos“ al Mas'údí, že „král Suríd postavil tyto pyramidy, dokončiv je za šedesát let... oděl je hedvábím...“. Tak jak to bylo, byly pyramidy pokryty hedvábím nebo stříbrnou slitinou? Pan Vašíček asi není dobrý v logice, protože hned vedle svého tvrzení, že „podle dalších zpráv byly vrcholky pyramid ze zlata“ položil ilustraci právě jedné takové špičky pyramidy, která se dochovala, a kupodivu sám uznává, že je ze žuly. Takže jak to tedy je, byly ze zlata, nebo nebyly? Podle jakých zpráv? Nebo si to myslí jen Vašíček?

Pokud to pan Vašíček neví, objevováním a výkladem památek ze starověkého Egypta se zabývá věda, jejíž počátky spadají do Napoleonovy expedice do Egypta, tj. do roku 1798, takže tato věda košťatí a roste už více než dvě stovky let. Jmenuje se egyptologie. Za tu dobu dospěla k mimořádně bohatým poznatkům a nadále dospívá pečlivou prací egyptských i světových archeologů a dalších odborníků, z nichž ti z českého egyptologického ústavu jsou jedni z nejproslulejších. A egyptologie neví nic o stříbrném (nebo slitinovém) obložení pyramid.

Avšak tvrzení o stříbrném obložení pyramid v Gíze není vlastní podstatou posledního převratného článku časopisu 100+1. Co nám vlastně Vašíček chce sdělit: že totiž v Číně, za druhé světové války, v roce 1945, někde u pohoří Čchin-ling-šan se najednou, právě „jen několik týdnů, dnů či hodin“ před náhodným přeletem amerického pilota, zničehonic objevila pyramida s oslnivě bílými stěnami, připomínajícími kov, o rozměru základny 450 x 450 metrů a výšce 300 metrů (samozřejmě „pokud jsou rozměry uvedeny správně“ poznamenává Vašíček u svého nákresu) a pak tato pyramida „možná už pár minut poté, co Gussmann se svým strojem nad ní přeletěl, zmizela kamsi do hlubin vesmíru“.

Člověk neví, jestli se má smát nebo plakat. A toto prosím otiskne populárně (kdysi) vědecký časopis 100+1! Ono totiž ta pyramida musela odletět do vesmíru, protože pan Vašíček sám moc dobře ví, že dnes by si tuto pyramidu mohl na snímcích s družic najít na internetu každý a kdyby skutečně existovala, není zase takový problém zaletět si do Číny se na ni podívat. Proto musela odletět.

Pan Vašíček také ví, kdo tu létající pyramidu řídil. Byl to bůh Re z Planety milionů let, jak trochu nepřesně cituje „mytické texty“, a sám je dále upravuje, když tvrdí, že tyto mytické texty tvrdí, že když se bůh Re dostal do „blízkosti Země, přesešel do horní části lodi a snesl se dolů“. Pan Vašíček je patrně v zajetí představ z expedice Apollo k Měsíci, kde se přesešlo do horní části „lodě“ a

netuší, že to, čemu dnes říkáme eufemisticky (vesmírná „loď“, je něco jiného než v mytologii starého Egypta nesečtenkrát vyobrazená skutečná loď z papyru nebo dřeva, na níž se skutečně bůh Re proháněl po nebi a plavil se po podsvětní řece.

Pan Vašíček zřejmě nepochopil, že film Nebeská brána nebyl popularizačním naučným filmem o egyptologii, ale americkou pohádkou pro dospělé, jak to bylo již dříve správně definováno v naučném seriálu Arabela.

To už pomalu zbývá, aby Vašíček ve svých člancích zmiňoval i Hamunaptru, oživlé mumie a Indiana Jonese, což jsou asi stejně pravdivé prameny pro poznání dávné minulosti, jako Vašíčkovy pověsti o stříbřitě kovovém obložení pyramid.

Je pravdivý starý výrok jednoho církevního otce, že kde není víra, nastupuje pověra. A podobně platí, že kde není věda, nebo kde nejsou žádné znalosti o výsledcích vědy, kde je „ignorantia“, nastupuje pavěda.

Na závěr ještě jeden problém logický: Vašíček doslova věří výpovědi (tak jak ji cituje, i když by bylo zajímavé, aby nám sdělil svůj pramen, který by šlo ověřit a zjistit, jak tato výpověď skutečně zněla v originále) pilota Jamese Gausmanna a na této výpovědi staví svou myšlenkovou konstrukci. Ale sám se zároveň domnívá, že tato výpověď byla kýmsi v minulosti upravena, a on (tj. Vašíček) tuší (i když on píše: „tušíme“) „odkud vyvěral pramen jeho (tj. upravovatelovy) inspirace“. A pramenem jeho inspirace byly právě ony egyptské pyramidy údajně pokryté stříbrnou slitinou. Kruh se uzavírá, ale my se ptáme: tak co je pravda? Byla ta zpráva upravena a tudíž se z ní nedá nic odvozovat, nebo nebyla upravena, když ji Vašíček používá jako pravdivý popis?

Pan Vašíček by také neměl věřit všemu, co se dočte. Nějaký spisovatel David Hatcher Childress (a je to u Vašíčka vzácná citace pramene!) prý píše (a Vašíček tomu zjevně věří), že „na vrcholu Bílé pyramidy /tj. té, co pak hned odletěla do hlubin vesmíru/ zářilo nádherné zelené světlo vydávané jadeitem nebo nějakým jiným zeleným kamenem.“ Chtěl bych pana Vašíčka ubezpečit z hlediska amatérského mineraloga, že ani jadeit, ani jiný zelený kámen nevydává

Létající pyramida ve Sci-Fi

žádné záření ani světlo. A na druhou stranu je špička kosmické lodi (neboť co jiného ona 450 metrů široká pyramida byla, že) zhotovená z jadeitu či jakéhokoli zeleného kamene zase nesmysl z hlediska kosmonautiky jakýchkoli vyspělých kosmických civilizací. I jako tepelný štít je kámen příliš těžký a nepraktický....

Nebudu už komentovat Vašíčkovo vyprávění o podzemní říši s „labyrintem dlouhých tunelů a prostorných měst“, o němž prý v roce 1928 vyprávěl jeden láma. Já dávám přednost říši trpaslíků pod horou Moria z Pána prstenů, protože pan Tolkien umí lépe vyprávět než nějaký láma. Vašíček ovšem věří lámům. Ono „zelené světlo“ totiž „se možná rozsvěcuje jen výjimečně, aby ukázalo cestu vyvoleným“. Pan Vašíček je zřejmě takovým vyvoleným nebo zasvěceným do všech tajemství tohoto a jiných světů...

A konečně bonbonek na úplný závěr: Vašíček píše v záhlaví článku, že „kdesi na jihozápad od bývalého hlavního města Číny Si-anu stojí (ano, používá přítomný čas!) údajně největší pyramida světa.....je (opět přítomný čas!) vysoká 300 metrů...“. Tak jak to je? Odletěla ta pyramida v roce 1945 pár minut po průletu amerického letadla do hlubin vesmíru, nebo tam pořád stojí? Hned jdu na internet a na Google a hledám jihozápad od města Si-an...

Z KORESPONDENCE prof. JIŘÍHO HEŘTA

(Nepodstatně upraveno. V dopisu tazatele uvádíme pouze iniciály jména.)

Vážený pane profesore, nepochybně máte pravdu při odsuzování činnosti MUDr. Miroslava Pekárka a jeho podniku. Ale co mám říci manželce, které motolští lékaři s pramalou účastí sdělili, že bohužel nezabrala ani operace, ani ozařování, ani chemoterapie a další léčba by jí jen poškozovala, ale že její sarkom je naštěstí pomalý. Víte o něčem lepším, než je naděje, se kterou odešla z první návštěvy Naturcentra Salvea? Já bohužel ne.

Ing. M. N.

Vážený pane inženýre,

stručně se nejprve představím. Dvacet let jsem pracoval jako teoretik, anatom na lékařské fakultě, dvacet dalších let jako praktický lékař, nyní se zabývám analýzou alternativní medicíny. O tom, že většina metod tzv. alternativní medicíny je principiálně mylná, neschůdná, a že její prostředky jsou neúčinné - kromě psychologického, placebového působení - není pochyb. Desítky vědeckých argumentů i výsledky exaktně provedených experimentů a klinických studií zcela vyvracejí účinnost homeopatie, biotroniky, elektroakupunktury, biorezonančních přístrojů, detoxikační metody, atd., a také většiny medikamentů, které podávají léčitelé a podobná centra, jako je Pekárkovo Naturcentrum Salvea. I logický argument je jasný: kdyby tyto metody skutečně fungovaly, byly by už dávno přijaty do arzenálu konvenční medicíny.

Ale k Vašemu dotazu: Co říci pacientům, kteří trpí choro-

bou neléčitelnou? Já jsem přesvědčen o tom, že medicína a správný lékař může takovým pacientům poskytnout vše, co může poskytnout i léčitel, včetně toho automatického placebového, psychického působení. Lékař může a měl by mu poskytnout vždy nějakou naději, protože nelze vyloučit, i když jsou takové případy ojedinělé, že se růst nádoru zastaví - viděl jsem takový případ -, nebo že se v poslední chvíli najde nový lék. Vždy by také měl umět podat pacientovi takový lék, který by třeba přechodně zlepšil jeho zdravotní stav a zmírnil jeho subjektivní potíže. Svým jednáním i slovem by měl umět pacienta psychicky povzbudit. Tak se také většina lékařů chová. Lékař má dnes také k dispozici psychology, kteří právě na onkologických odděleních pacientům pomáhají, aby se vyrovnali se svou chorobou. Léčitel nemá žádné jiné možnosti než lékař. Navíc má jenom lež. Může lhát, že má zázračný lék, že pacienta uzdraví, protože nemá žádnou právní odpovědnost. Lékař lhát nesmí. Ještě nedávno určité možnosti měl. Mohl pacientovi zatajit pravdu, mohl zlehčovat vážnost choroby. Bohužel dnes je situace jiná. Změnu si vyžádala veřejnost, která od lékaře požaduje sdělení pravdy. Mnozí lékaři byli i soudně stíháni, že pacientovi neřekli včas plnou pravdu. Proto došlo k tomu, že nejprve v západních zemích, a nyní také u nás je lékař povinen pacienta o jeho stavu přesně informovat. Musí to samozřejmě udělat jemně, postupně, ale zalhat mu nemá. Zbožná lež - „pia fraus“ se strany lékaře je minulostí. Lékaře tedy zastoupí léčitel. Někteří z nich, protože jim chybí lékařské vzdělání, svým metodám skutečně naivně věří, jiní vědomě lžou - a za peníze. Nejhorší je, že takovou amorální roli dnes z finančních důvodů hrají i někteří lékaři, právě např. MUDr. Pekárek (zemřel loni) a řada jiných. S tím souhlasit nelze, a proto proti takovým lékařům vystupujeme. Víím ovšem, že léčitelé budou existovat dál jako existovali vždy, protože vždy budou zoufalí pacienti, kteří chtějí zkusit jakoukoli nabízenou možnost, ale nelze připustit, aby veřejně, v televizi, rozhlase a tisku propagovali neúčinné metody, inzerovali své služby, ohlupovali veřejnost a snažili podřývat důvěru v lékaře a diskreditovat poctivou medicínu.

Proti slušným léčitelům nevystupujeme. Vííme, že jsou mezi nimi i lidé, kteří opravdu chtějí a dokáží pacientům subjektivně pomoci a dát jim naději, i když jejich sliby jsou nereálné. Možná je dobře, že takoví existují a že alespoň trochu pomohou těm, kteří ztratili, ať už oprávněně nebo neoprávněně, víru v medicínu a nenašli sílu v sobě, aby se vyrovnali se svým osudem. Já jsem svého pacienta nikdy k léčiteli neposlal, ale nikdy bych mu nebránil, kdyby chtěl léčitele vyhledat. A ještě k Vaší otázce, zda vííme o něčem lepším? Ano, vííme, popsal jsem Vám výše, co je lepší a jak by měli lékaři jednat. Jestliže ale selhali, pak jste chybu neudělali, když jste hledali pomoc jinde.

Prof. MUDr. Jiří Heřt, DrSc.

PANORAMA - Z DRUHÉHO BŘEHU

Z časopisů Skeptiker 1/2007 a 2/2007 vybral a přeložil Milan Urban

Honorář pouze za hodnověrnou terapii

Léčitelé mohou požadovat honoráře pouze za věrohodné diagnózy a věrohodnou léčbu. Rozhodl tak Vrchní zemský soud v Koblenzi a zamítl tím žalobu jedné léčitelky. Ta požadovala doplatek ve výši 4.000,- € za léčení chlapce, za které jí jeho rodiče již zaplatili 61.000,- (!!!) €. Ačkoliv zkoušela léčitelka různé léčitelské metody, nebylo léčení úspěšné. Rodiče proto uhrazení požadovaného doplatku odmítli a soudci jim dali za pravdu. Úspěšnou léčbu sice nemůže zaručit ani lékař ani alternativní léčitel, ale pacienti oprávněně očekávají, že léčitel používá věrohodné léčebné metody. V konkrétním případě však léčitelka použila metody zcela nevěrohodné a na žádný honorář proto neměla a nemá nárok, rozhodl soud.

Farář smí varovat před esoterickými nabídkami

Provozovatelka jednoho „bioenergetického centra“ nemůže mít žádné námitky proti tomu, když místní farář varuje věřící před jejími nabídkami. Tak rozhodl ve druhé instanci bavorský Správní soud s poukazem na náboženskou svobodu názorů. Zrušil tím rozhodnutí Správního soudu v Mnichově.

Evangelický farář z Weiltingenu u Ansbachu vysvětloval věřícím, že výše uvedené nabídky nejen že nejsou v souladu s evangeliem, ale že jsou často dokonce v příkrém rozporu s křesťanskou vírou.

Provozovatelka centra se cítila diskreditována jak osobně tak ve svém podnikání a v žalobě požadovala, aby kritika jejích nabídek (šlo o kurzy) byla vedením Zemské církve zakázána. Správní soud nejdříve zjistil, že farář svojí kritikou nepřesahuje rámec obce a vyjádřit se proto musí obec, nikoli Zemská církev. Zákonem zaručená svoboda vyznání také faráři zcela dovoluje varovat před nabídkami, které jsou v rozporu s evangelickou vírou. V rozhodnutí soudu dále stojí: „K hlavním úkolům evangelického faráře pověřeného hlásáním božího slova a křesťanského učení patří i rady členům náboženské obce v konkrétní životní situaci nebo pomoc v orientaci v otázkách víry.“

Nová studie o měsíci

Zvýšené riziko úrazů při úplňku vyvrátila nová rakouská studie. Fyzik a astronom Robert Seeberger a středoškolský profesor Manfred Huber vyhodnotili údaje z půl milionu pracovních úrazů v Rakousku. Seeberger působí na rakouském Ministerstvu hospodářství na úseku předcházení pracovním úrazům. Studie vycházela z údajů o úrazech v letech 2000 až 2004. Denně tehdy v celém Rakousku docházelo průměrně téměř ke 400 úrazům. Ve dnech, kdy byl měsíc v úplňku to bylo průměrně 385 úrazů, tedy dokonce méně než v ostatních dnech.

Aktuality z internetových stránek německých skeptiků vybral a přeložil Milan Urban

Měsíc v úplňku

ZDF ustoupila před tlakem alternativněmedicinských lobbistů

Kritické příspěvky o alternativní (komplementární) medicíně se v médiích objevují jen zřídka. A když už se objeví, jsou zpravidla provázeny silnými protesty příznivců této medicíny. Přesvědčila se o tom i vědecká redakce německého televizního programu ZDF.

Joachim Bublath, v Německu dobře známý novinář, zabývající se vědeckými tématy, si jako téma ve vysílání ZDF dne 5.9.2007 zvolil zázračné léčitele. Nebral si žádné servítky a alternativní medicínu včetně homeopatie označil za takovou, jaká skutečně je: převážně neúčinnou, částečně dokonce nebezpečnou.

Po vysílání začala organizovaná kampaň alternativněmedicinských a léčitelských lobbistů proti tomuto vysílání, resp. proti ZDF. Podobnou reakci vyvolala naposledy kniha „Jiná medicína“ (Die andere Medizin), připravovaná k vydání organizací „Testy výrobků“ (Warentest) v roce 2005. V knize byla posuzována účinnost mnoha alternativněmedicinských metod a posudek byl převážně negativní.

Jak si novinář Gero von Randow právem stěžoval v internetovém vydání časopisu Die Zeit, ustoupila ZDF tlaku lobbistů a pořad i s doprovodnými materiály stáhla z internetu. S politováním Gero von Randow konstatoval, že vedení ZDF je zbabělé, nectí žurnalistickou etiku a srovnává: „Představte si, že bychom měli mít jen takový žurnalismus, který je těm, o kterých je řeč, příjemný. Nebo že přestane vysílat o astronomii, když by se ozvalo hodně pochybovačů o přistání na měsíci. To by bylo vítězstvím iracionality.“ Warentest byla svého času odvážnější. Musela sice jednu jedinou větu v knize upravit, ale knihu publikovala. GWUP (německá organizace skeptiků) se k von Randowově kritice připojila. Všechny formy terapie mají podléhat

vědecky průkazným kritériím účinnosti. „Již 30 let v takzvaném „vnitřním konsensu“ platný zvláštní status pro homeopatika a antroposofické přípravky musí být zrušen,“ říká Amardeo Sarma, jednatel GWUP. Není přijatelné, aby bylo homeopatům a antroposofům dovoleno plundrovat německý zdravotnický systém. GWUP, podporovaná organizací ECSO (European Council of Skeptical Organisations) již mnoho let upozorňuje, že zástupci alternativní medicíny a především homeopati v Německu i jinde v Evropě nacházejí v politických kruzích úslužné pomocníky. Nyní se k nim bohužel připojila i ZDF.

Velká Británie přestává podporovat homeopatii

Zdá se, že akce vedoucích britských vědců pod vedením lékaře prof. Michaela Bauma je účinná. Některé britské kliniky, které dostávaly od Národní zdravotní služby (NHS – National Health Service) peníze na homeopatické aplikace vyjdou asi příští rok naprázdno. Proč k tomu má dojít? Časopis Welt informoval o symposiu, konaném při příležitosti Světového dne AIDS (1. prosince 2007). Holandský homeopat Harry van der Zee na něm tvrdil, že vyléčil pacienty, infikované virem HIV. Po krátkém čase prý jejich potíže zmizely. V Africe, kde se AIDS velmi rychle šíří, by van der Zee chtěl zastavit šíření této nemoci pomocí

homeopatie, jejíž účinky dodnes nebyly vědecky prokázány. To je u smrtelných onemocnění, ke kterým AIDS patří, velmi nezodpovědné, zvláště jde-li o země s nedostatečnou lékařskou péčí. Vyvolávají se tak u chudých lidí falešné naděje místo aby se investovalo do účinných léků, které by propuknutí nemoci AIDS přinejmenším oddálily.

Prof. Michael Baum upozornil, že u homeopatie nejde o nějakou neškodnou a nevinou záležitost. Dělá-li se pomocí HIV homeopatii reklama, pak jde o velice závažný problém. Proto se svým kolegou Ernstem poslali dopis úřadům, které rozdělují finance Národní zdravotní služby a žádali v něm o zastavení podpory homeopatie. Z důvodu neexistence vědeckého důkazu účinnosti homeopatického léčení doporučili v dopise, aby byly při léčení uplatňovány jen ověřené metody medicíny, založené na důkazech (EBM) a připojili, že používání jiných metod je nezodpovědné. Dopis ukončili prosbou, aby si informace o medicíně EBM vyžádaly výše uvedené úřady u ministerstva zdravotnictví. Nyní se zdá, že dopis nebyl psán nadarmo. Od příštího roku má být škrtnuta státní podpora homeopatie u prvních z pěti nemocnic, které tuto metodu nabízely. U druhé nemocnice je podpora snížena. Lze jen doufat, že dojde i na nemocnice zbývající.

Z DRUHÉHO BŘEHU

Median: Homeopatické medicíně věří v Česku jen 16 procent lidí

Praha 24. ledna (ČTK) - Homeopatické medicíně věří v Česku jen 16 procent dospělých, naproti tomu 51 procent tuto metodu zpochybňuje. Z celosvětového průzkumu společnosti Median vyplynulo, že homeopatii věří spíše starší lidé, ženy a častěji také pacienti trpící nějakým chronickým neduhem. Výsledky výzkumu má ČTK k dispozici.

Větší důvěru k alternativní medicíně mají národy, které ji užívají tradičně. Homeopatii věří téměř dvě třetiny Indů, zatímco jen pětina obyvatel USA a Británie.

Homeopatie jako léčebná metoda využívá principu podobnosti. Látka, která v koncentrované podobě vyvolává příznaky nemoci, v mikrodávkách působí podle homeopatů léčivě. Lék je tak naředěn, že nepůsobí v těle chemicky, ale předává mu informaci, která povzbudí vlastní obrannou reakci těla. Kritici oponují, že při velkém naředění účinek už není.

Homeopatii provozují v Česku lékaři a prosazují, aby tato metoda byla pouze v jejich rukou. Jedině lékař podle nich může posoudit, kdy je třeba léčit pacienta klasickou medicínou, podat mu antibiotika, hormony či ho poslat na operaci, a kdy lze zvolit homeopatii.

V Indii je homeopatie dobře zavedeným způsobem boje proti nemocem, 94 procent národa říká, že důvěřuje alternativním lékům. Homeopatie je začleněna v základním systému zdravotní péče, podle zjištění společnosti Median

se v posledním roce radil s homeopatem každý desátý pacient.

Řadu stoupců má homeopatie také v Latinské Americe a na Blízkém východě. Důvěřuje jí zhruba polovina obyvatel Brazílie, Chile a Saúdské Arábie. V Německu, odkud tato metoda pochází, jí věří 27 procent lidí. V Evropě má nejvíce příznivců homeopatie ve Francii.

Obecně je alternativní medicína bližší lidem nad 35 let a s věkem podpora stoupá. Homeopatie se typicky užívá k léčbě chronických a opakujících se zdravotních problémů. Výzkum MEDIANU ukázal, že lidé, kteří věří homeopatii, jsou většinou náchylnější právě k těmto potížím. V USA například stoupců homeopatie mají proti průměru o 57 procent vyšší sklon k ekzémům nebo lupénce, o 29 procent vyšší pravděpodobnost, že budou mít astma, a o 22 procent více jich trpí alergiemi nebo sennou rýmou.

Procento obyvatel, kteří věří homeopatické medicíně

Indie	62%	Německo	27%
Brazílie	58%	Argentina	25%
Saúdská Arábie	53%	Maďarsko	25%
Chile	49%	USA	18%
Francie	40%	Česko	16%
Jižní Afrika	35%	Británie	15%
Rusko	28%		

Štěká vaše manželka?

Indie – (Tyden.cz) Někteří muži se žení proto, že milují, jiní proto, že musejí. K takovým patřil i třicátník z jižní Indie, který se podle listu Hindustan Times oženil, aby odčinil hřích, který spáchal ukamenováním dvou psů. Jeho nastávající prý byla spokojena, přesto už v den svatby štěkala. Není divu - byla to fenka. K „tradiční“ hinduistické svatbě muže údajně přesvědčil astrolog, podle kterého se jediné tak mohl zbavit prokletí za zabití psů. Potulná fena, kterou za nevěstu vybrala ženichova rodina, byla během obřadu oblečena v tradičním sári. Muž prý od té doby, co ukamenoval a pověsil dva psy, trpěl: „Ochrnulý mi nohy a ruce a přestal jsem slyšet na jedno ucho,“ prohlásil. Zda svatba pomohla, není zatím známo.

Do svých osudů nahlédly desítky lidí

Vlašim (Benešovský deník 26. 1. 2008) - Dvanáctka budoucích čarodějek absolvovala ve Vlašimi dlouhodobý kurz výkladu tarotových karet. Na oslavu svého úspěchu uspořádaly vědmy ve studiu Bílý drak malý sabat, na kterém si nechaly nahlédnout a poradit s nevyřešenými otázkami budoucnosti čtyři desítky výlučně ženských návštěvníků. „Muži jsou v těchto věcech racionálnější a neradi rozebírají vztahy a podobné věci,“ zdůvodňuje absenci mužů Jana Petrásková ze studia Bílý drak s tím, že mužský pohled na svět je celkově jiný než ženský. Čarodějky, které ten den složily závěrečné zkoušky, zatančily zasvěcovací tanec. Absolventky také vlastní na výklad tarotů certifikát, proto se ještě rozhodly, že svou činnost zdokonalí v pokračovacích kurzech. „S tarotovými kartami si hraju asi osm let, úspěšnost jejich výkladu je asi osmdesátiprocentní,“ tvrdí kartářka Eliška z Prahy.

Čínského milionáře pověsí za znásilňování dívek

(Novinky.cz) - Někdejšího čínského poslance a úspěšného podnikatele Wu Tchiensia odsoudil tribunál k trestu smrti a vysoké pokutě za znásilnění více než dvacítky mladých dívek. Jedenašedesátiletý milionář doplatil na svou pověřivost, k činům ho vedla rada kartářky.

Podle čínských médií plánoval podnikatel sexuální styk se stovkou panen. Kartářka mu totiž řekla, že to posílí jeho zdraví. Milionář měl přes dvacítku dívek znásilnit mezi lednem 2005 a dubnem 2007.

Wu argumentoval tím, že dívky ve věku 12 až 16 let byly prostitutky, které k ničemu nenutil. Soud však jeho námitky neuznal a odsoudil ho k trestu smrti.

Někdejší poslanec a šéf potravinářské společnosti z provincie Che-nan bude navíc muset zaplatit pokutu půl milionu jüanů (přes milion korun). Žena, která mu pomáhala nacházet nové dívky, stráví podle rozhodnutí soudu za mřížemi 20 let.

Na ezoterickém festivalu byl největší zájem o věštky

Pardubice (Mladá fronta Dnes – 26. 11. 2007) V Kulturním domě Hronovická v Pardubicích se o víkendu konal

festival s mnohoslibným názvem Ezoterika. O festival propagující techniky relaxace, zdravý životní styl, meditování, břišní tance nebo například věštění byl velký zájem. Uvnitř kulturního domu se po celou dobu tísnila nejméně stovka lidí. Mezi návštěvníky převládaly hlavně ženy a největší zájem měly o věštění budoucnosti.

Hned u dveří byla cítit omamná vůně. Prodejci tam nabízeli bylinky, čaje, vonné svíčky, ale také knihy, vzácné kameny nebo DVD s lekcemi břišního tance. Větší zájem než o zboží ale byl o informace. Nejdelší fronty se stály u věštců. Věštilo se z ruky, karet, případně z grafických obrázků. Cena věštění se pohybovala kolem 250 korun.

„Chtěla jsem znát řešení jednoho problému a asi se nějaké trošku nabídlo,“ řekla Lucie Šárová z Pardubic, která si nechala vyložit karty. Za šarlatánství věštky rozhodně nepovažovala slečna, která zrovna odcházela od muže, který jí četl budoucnost z ruky. „Byla jsem před osmi lety u známého českého kartáře a vše, co mi předpověděl, se opravdu stalo. Takže já v to věřím. Tady jsem si nechala číst budoucnost z ruky, ale nepovím ji, protože je osobní. Ale to špatné mám už snad za sebou,“ zadoufala žena z Pardubic, která si nepřála uvést jméno.

Kromě věštců byli k vidění lidé posedávající v koutě s vodní dýmkou, nebo ženy, které zvláštním způsobem vlnily rukama kolem ležící osoby. „Jedná se o nervový asist. Je to na zmírnění bolesti, například páteře. Jezdíme přes nervy a tím uvolňujeme svaly,“ vysvětluje Michaela Vránová metodu, kterou vykonává.

Součástí festivalu byly i přednášky, například o způsobu meditací ve Falun Gong.

Za propad burz mohou hvězdy, tvrdí v Asii

Šanghaj (Hospodářské noviny, 7.2. 2008) Hrozba recese ve Spojených státech obchází po akciových burzách od Japonska až po Prahu. Po loňském roce, kdy ceny akcií překonávaly historické rekordy, přišel letos prudký pád, kdy se za jeden měsíc akcie zřítily někdy i o desítky procent.

Každý si současnou situaci může vysvětlovat jinak. Zatímco renomované banky vše vysvětlují panikou investorů a hrozbou recese, někteří východní myslitelé vidí za problémy duchovní nadpřirozené síly.

Například makléř ve výslužbě a nynější astrolog Tony Tan neúspěchy na burzovní parketě jednoduše připisuje »špatnému« roku krysy, který podle čínského kalendáře začíná dnes. Tan dříve pracoval jako makléř ve společnosti DBS Securities. Minulý rok doporučoval nakupovat akcie, protože to byl rok prasete. »Letos se ale podobné úspěchy opakovat nebudou. Investoři musí být pozorní a hbití jako krysa,« dodává Tan.

Pověřivost ovšem není jenom čínskou specialitou. V sílu hvězd například věří i Beat Lenherr, šéf pro globální strategii ve firmě LGT Capital Management v Singapuru. Lenherr, který se podílí na správě 20 miliard dolarů v jeho firmě, se přiznal, že už osm let chodí k věštkyni, která mu prý vždycky poradí v osobním i v profesním životě. Indičtí brokeri zase věří na symboly. Jak napsal zpravodaj BBC, byla 12. ledna před budovou indické burzy v Bombaji vztyčena jeden a půl metru vysoká bronzová socha býka, který

měl být symbolem úspěchu. Socha, která je podobná té, jež stojí na newyorském Wall Streetu, však podle místních obchodníků přináší jenom smůlu.

Zatímco západní svět zažíval důsledky americké hypoteční krize, indická burza se do té doby těšila stabilně trvajícím růstu. Jenže téměř vzápětí poté, co zástupci burzy skulpturu slavnostně odhalili, se začaly dít věci. Během sedmi obchodních dní ztratily indické akcie dvacet procent. To je nejhlubší propad v historii.

A tak zaměstnanci bombajské burzy nyní požadují, aby místní vláda přivolala na posouzení celého případu církevní zástupce, kteří mají posoudit, zda je socha podle hvězd umístěna správně, či nikoli, a případně býka odstranili. Někteří pověřiví brokeři a investoři ho totiž považují za příčinu všech problémů. A zdá se, že moc »zlých znamení« stále trvá.

Burzám po celém světě včetně těch asijských se sice v posledních dvou týdnech podařilo část svých předchozích ztrát smazat. Burzy v Číně, Hongkongu a Indii se však včera znovu prudce propadly kvůli dalším špatným zprávám ze Spojených států.

Rok myši prý přinese velký chaos

Hongkong (ČTK, 6. 2. 2008)

Nadcházející rok myši, nebo také krysy, v tradičním čínském lunárním kalendáři má být podle čínských věštců plný finančních a politických zmatků, epidemií a nebezpečných cunami. Lidé by prý proto měli být nanejvýš obezřetní. Důvodem nepříznivé věštby je údajně to, že voda a země budou ve vzájemném konfliktu. Obě složky patří k pěti základním prvkům, které, jak čínští mystikové věří, tvoří podstatu všech věcí na světě.

Předpovědi pro přicházející rok myši jako by potvrzovaly současné události v Číně, kde nejhorší sněhové bouře za posledních pět desetiletí a nezvykle nízké teploty z posledních tří týdnů mají na svědomí životy nejméně 60 lidí a kolaps v dodávkách energie a v dopravě.

Minulý rok předvídal hongkongský astrolog Raymond Lo, že svár ohně a vody bude mít v roce prasete, který právě končí, na svědomí nárůst pumových útoků a ozbrojených střetů. Potvrzením jeho předpovědi tak měly být sebevražedné výbuchy v Afghánistánu, Iráku a Pákistánu, včetně zavraždění pákistánské opoziční vůdkyně Bénazír Bhuttové.

Myš respektive krysa, symbolizující nové začátky, je první z dvanácti živočichů čínského zvěrokruhu, který trvá dvanáct let. Západní civilizace tímto hlodavcem opovrhuje jako nečistým zvířetem, asijské kultury je ale chovají v úctě a oceňují jejich chytrost, půvab a schopnost shromažďovat velké zásoby.

Příchod roku myši se slaví nejen v Číně, ale i v ostatních asijských zemích. Tak jako Číňané, i Vietnamci považují

svátek Tet - místní variantu novoročních oslav - za nejdůležitější sváteční období roku. Lidé z měst odjíždějí na venkov navštívit příbuzné nebo se chodí pomodlit do svých chrámů. Podobně jako v ostatních východních kulturách,

Čínský rok	Zvířecí znamení	Gregoriánský kalendář
4693	Vepř	Leden 31, 1995
4694	Krysa (Myš)	Únor 19, 1996
4695	Buvol	Únor 7, 1997
4696	Tygr	Leden 28, 1998
4697	Králík	Únor 16, 1999
4698	Drak	Únor 5, 2000
4699	Had	Leden 24, 2001
4700	Kůň	Únor 12, 2002
4701	Koza	Únor 1, 2003
4702	Opice	Leden 22, 2004
4703	Kohout	Únor 9, 2005
4704	Pes	Leden 29, 2006
4705	Vepř	Únor 18, 2007
4706	Krysa (Myš)	Únor 7, 2008
4707	Buvol	Leden 26, 2009
4708	Tygr	Únor 10, 2010
4709	Králík	Únor 3, 2011
4710	Drak	Leden 23, 2012
4711	Had	Únor 10, 2013
4712	Kůň	Leden 31, 2014
4713	Koza	Únor 19, 2015
4714	Opice	Únor 9, 2016
4715	Kohout	Leden 28, 2017
4716	Pes	Únor 16, 2018
4717	Vepř	Únor 5, 2019
4718	Krysa	Leden 25, 2020

Čínský astrologický znak myši

obracejí se myšlenky Vietnamců ke zvířeti, které bude tento rok oslavováno.

Přesvědčení Vietnamců, že se tento rok zmnohonásobí počet krys, určitě těší Tran Quang Thieuha, ředitele firmy, zabývající se hubením těchto hlodavců. Nguyen Tien Phat, který prodává čerstvé krysí maso na jednom vesnickém trhu, si ale nemyslí, že by se letos jedlo více masa než obvykle. „Ti, kdo mají rádi krysí maso, ho budou mít rádi dál, a ti, kdo ho nesnáší, ho jíst nezačnou,“ prohlásil Phat, v jehož stánku si lze koupit kilo krysího masa za v přepočtu 53 korun. Krysy se ve Vietnamu jedí již po celá staletí, jejich maso se vaří a ochucuje zázvorem, citronem a čerstvými bylinkami. V Hongkongu zase tisknou banky nové bankovky, které rodiče během oslav tradičně dávají svým dětem do speciálních červených obálek.

Nastupující rok bude v mnoha zemích, včetně Spojených států, rokem nástupu nových vůdců. Peter So, známý věstec, specializující se na předpovídání osudu pro celebrity, ale nechce prozradit, kdo podle něj vyhraje letošní americké volby. „Mohu jen říct, že Hillary Clintonová má větší šanci, protože její protikandidáti Barack Obama, ani John McCain nemají letos šťastný rok,“ prohlásil So.

Český klub skeptiků SISYFOS

předává za matení veřejnosti

BLUDNÉ BALVANY 2007

*V pondělí 17. března 2008 v 17:30 hodin
na půdě matematicko-fyzikální fakulty UK*

Ke Karlovu 5, Praha 2 posluchárna F1

Program:

*Slavnostní předání bludných balvanů Jiřím Grygarem
a jeho družinou*

V tradičním semináři "Umíme to lépe" vystoupí Alternativní grantová agentura

Zpráva členům: Hlaste změny

Protože máme v databázi některé kontaktní údaje nefunkční, prosíme členy, aby na elektronickou adresu clenskeinfo@sisyfos.cz, nebo pokud nemají přístup k internetu tak na adresu: RNDr. Vladimír Příbyl, Nad Lesem 15, 147 00 Praha 4, poslali svoji aktuální elektronickou adresu, případně nové číslo telefonu nebo adresu, pokud se přestěhovali.

Děkujeme.

Vladimír Příbyl, správce databáze

Skeptikon 2008

Jeplánován na 7.-8. června v Litomyšli. Bližší údaje sdělíme na webu www.sisyfos.cz

Přednášky z cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně ve třetí středu v měsíci v budově Akademie věd ČR v Praze 1, Národní třída 3, v sále 206 od 17ti hodin. Po přednáškách následuje diskuse.

19.3. Proč lidé podléhají reklamě aneb rozdíl mezi emoční a racionální složkou myšlení - PhDr. Marek Matějka

16.4. Budoucnost elektráren s jaderným štěpením - Prof. RNDr. Jiří Niederle, DrSc.
Vývoj reaktoru pro řízenou termonukleární fúzi - RNDr. Vladimír Kopecký, DrSc.

21.5. Necílené podání molekulární biologické léčby v onkologii - Doc. MUDr. Luboš Petruželka, CSc.

V červnu - srpnu se přednášky nekonají.
Podzimní termíny: 17.9., 15.10., 19.11., 17.12.

- ⌘ Zpravodaj Sisyfos - neperiodický bulletin občanského sdružení SISYFOS - Českého klubu skeptiků, člena evropského sdružení ESCO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208
- ⌘ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: Věra Nosková, U studánky 18, 170 00 Praha 7 e-mail: lano@centrum.cz
- ⌘ Běžný účet u České spořitelny, Praha 2, číslo 9161329 kód banky 0800
- ⌘ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>
- ⌘ Zpravodaj Sisyfos, číslo 1/2008 - vyšlo v březnu 2008. Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Lenka Příbylová, Věra Nosková, Zdeněk Jonák.
- ⌘ Grafická úprava: Filip Příbyl
- ⌘ Tiskárna VS Praha-Pankrác www.sweb.cz/vstisk/
- ⌘ Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS posílejte na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24. Lze též zasílat na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz